

**UCHWAŁA NR XIX/193/16
RADY MIEJSKIEJ WODZISŁAWIA ŚLĄSKIEGO**

z dnia 25 maja 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 446) w związku z art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U.z 2015 r. poz.163 z późn. zm.)

**Rada Miejska Wodzisławia Śląskiego
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025” w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wodzisławia Śląskiego.

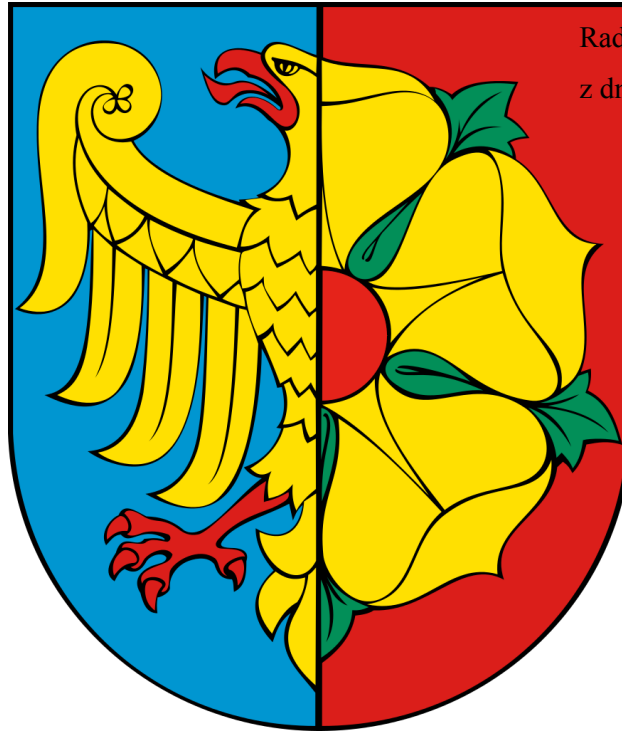
§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Wodzisławia
Śląskiego

Jan Grabowiecki

Załącznik do Uchwały Nr XIX/193/16
Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego
z dnia 25 maja 2016 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025

Dokument został opracowany przez:

Studio Diagnostyki i Profilaktyki

30-011 Kraków

ul. Oboźna 17/5

tel. (12) 446-42-60

Spis treści

Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w mieście Wodzisław Śląski	3
Podstawa formalna tworzenia Strategii	5
<i>Dokumenty europejskie</i>	5
<i>Dokumenty krajowe</i>	7
<i>Krajowe regulacje prawne</i>	8
<i>Dokumenty lokalne</i>	9
Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach	10
Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w mieście Wodzisław Śląski	19
Wykluczenie społeczne	32
<i>Infrastruktura</i>	60
<i>Stan bezpieczeństwa publicznego</i>	62
Analiza szans, zagrożeń, mocnych oraz słabych stron miasta Wodzisław Śląski	65
Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025	70
Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025	80
Monitoring Strategii	80
Zarządzanie ryzykiem	81
Ewaluacja Strategii	86
Źródła finansowania	88
Wskaźniki monitorujące	89
Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025	90
Podsumowanie	103

Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w mieście Wodzisław Śląski

W naukach społecznych funkcjonuje wiele definicji polityk publicznych. Według Kurzynowskiego *to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.*¹ Definicja ta składa się z trzech znaczących celów: dbałość o warunki bytu, prorozwojowe struktury i stosunki społeczne. Pierwszy punkt odwołuje się do troski państwa o to, by ludność miała możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb egzystencjalnych poprzez pracę zarobkową, emerytury, renty lub świadczenia społeczne. Dbłość o prorozwojowe struktury oznacza zorientowanie na ukształtowanie kapitału ludzkiego. Z kolei trzeci cel odnosi się do potrzeby formowania stosunków społecznych w oparciu o zasadę sprawiedliwości oraz równości szans. Według Knoepfeli Larrue *polityka publiczna to seria spójnych decyzji lub działań podjętych lub przeprowadzonych przez różnych aktorów publicznych (lub czasem prywatnych), których zasoby, powiązania instytucjonalne i interesy są różne, w celu rozwiązania w zamierzony sposób problemu, który został politycznie zdefiniowany jako zbiorowy. Decyzje te zapoczątkowują serię sformalizowanych działań, których celem jest zmiana zachowań grup społecznych, które uznaje się za źródło problemu lub w których upatruje się rozwiązanie problemu zbiorowego, realizowanych w interesie grup społecznych, które doświadczyły negatywnych skutków problemu, który jest przedmiotem zainteresowania.*²W ramach formowania polityk publicznych należy wymienić konstytutywne elementy, które do niej należą, a mianowicie jest to m.in. pojawienie się decyzji oraz intencji politycznych, które są spójne w swoim zamierzeniu. Muszą one zostać podjęte przez aktorów publicznych na różnym poziomie konkretyzacji o charakterze sformalizowanym. Mają one na celu kształtowanie zachowania grupy docelowej (pierwotnie scharakteryzowanych interesariuszy) w celu rozwiązania wcześniej zdefiniowanego problemu. Aktorami publicznymi odpowiedzialnymi za formowanie i realizowanie polityk publicznych jest państwo,

¹ Kurzynowski A. (2001) *Polityka społeczna - podstawowe pojęcia i zakres*. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 11.

² Knoepfel, Larrue, Varone, Hill, *Public policy analysis, Theoretical perspectives on policy analysis*, s. 26, Policy Press at the University of Bristol, 2007

samorządy oraz organizacje pozarządowe. Należy pamiętać, że nawiązanie poprawnych relacji i odpowiedniego stopnia współpracy pomiędzy tymi instytucjami, poprawia efektywność i skuteczność podejmowanych działań.

Ustawa o pomocy społecznej³ nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców miasta dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej. Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest konstytutywnym elementem formowania polityk publicznych. Identyfikacja oraz weryfikacja istniejących problemów społecznych jest nieodłącznym elementem polityki skierowanej do grup osób wykluczonych oraz szczególnie narażonych na marginalizację. Kolejnym krokiem we wdrażaniu polityk publicznych jest wprowadzanie w życie określonych rozwiązań, w tym dostarczanie odpowiednich zasobów finansowych, ludzkich i organizacyjnych. W celu identyfikacji oraz usuwania przeszkód we wdrażaniu wypracowanych decyzji niezbędny jest monitoring działań. Końcowym rezultatem wprowadzenia polityk publicznych powinien być raport ewaluacyjny, który zawiera ocenę efektywności, trafności, skuteczności i użyteczności wypracowanych rozwiązań. Poniższy graf prezentuje przebieg pracy nad tworzeniem niniejszego dokumentu.

---

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 163.)

Podstawa formalna tworzenia Strategii

Priorytetowe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Wodzisław Śląski oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Niniejszy rozdział przedstawia opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla niniejszej strategii.

Dokumenty europejskie

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „*Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,

- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Komisja Europejska opracowała wskaźniki, które mają na celu monitorowanie postępów w realizacji powyższych priorytetów - są to cele, określone na poziomie całej Unii Europejskiej, mianowicie⁴:

- *osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%,*
- *poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo- rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB Unii Europejskiej na inwestycje w badania i rozwój,*
- *zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.,*
- *zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%,*
- *podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe,*
- *wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli⁵.*

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez Komisję Europejską, a realizowane na poziomie Unii Europejskiej, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym. Inicjatywy przewodnie to:

- *Unia innowacji -poprawa warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystanie innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych wskazanych w strategii Europa 2020,*

---

⁴ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020> dostęp 30.04.2015 r.

⁵ *ibidem.*

- *Mobilna młodzież – poprawa jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej,*
- *Europejska agenda cyfrowa – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, opartego na dostępie do szerokopasmowego Internetu,*
- *Europa efektywnie korzystająca z zasobów – wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów środowiska oraz dążenie do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego,*
- *Polityka przemysłowa w erze globalizacji – poprawa warunków dla przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP oraz wsparcie rozwoju silnej bazy przemysłowej, zdolnej do konkurencyjności w skali globalnej,*
- *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych,*
- *Europejski program walki z ubóstwem – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.⁶*

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Wodzisław Śląski uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030,

Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020,

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,

Krajowy Program Reform KRR,

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020,

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

---

⁶<http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020>

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016,
Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata
2011-2015,
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

Krajowe regulacje prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Wodzisław Śląski
uwzględnia powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- przepisy o samorządzie gminnym,
- przepisy o finansach publicznych,
- przepisy o pomocy społecznej,
- przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- przepisy o przeciwdziałaniu narkomani,
- przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

- przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie miasta,
- przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- przepisy o systemie oświaty,
- przepisy - Kodeks cywilny,
- przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Dokumenty lokalne

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski została zrealizowana z wykorzystaniem metody *desk research* - analizy danych zastanych w oparciu o dane statyczne Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane lokalne uzyskane z następujących dokumentów:

- Program Współpracy Miasta Wodzisławia Śląskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Uprawnionymi Ustawą o Działalności i Pożytku Publicznego i o Wolontariacie na rok 2012/ 2013/ 2014/2015,
- Sprawozdanie z Realizacji Programu Współpracy Miasta Wodzisławia Śląskiego w 2012 roku z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Podmiotami, o których mowa w art. 3.ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie z roku 2012/ 2013 oraz 2014,
- Strategia Rozwoju Miasta Wodzisław Śląski na lata 2014-2020,
- Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu dla Miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2012-2015,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Wodzisławiu Śląskim na lata 2014-2016,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2012 i 2013 oraz 2014 i 2015,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim 2014-2020,
- Diagnoza Zagrożeń Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski 2015.

Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach

Informacje ogólne o mieście

Miasto Wodzisław Śląski położone jest na Płaskowyżu Rybnickim nad rzeką Lesznicą (pot. nazywaną Leśnicą) w województwie śląskim; jest siedzibą powiatu wodzisławskiego.

Mapa nr 1. Położenie Wodzisławia Śląskiego na mapie powiatu wodzisławskiego.

Z miastem sąsiadują następujące gminy/ miasta:

- gmina Godów
- gmina Gorzyce
- gmina Lubomia
- gmina Marklowice
- gmina Mszana
- miasto Pszów
- miasto Radlin

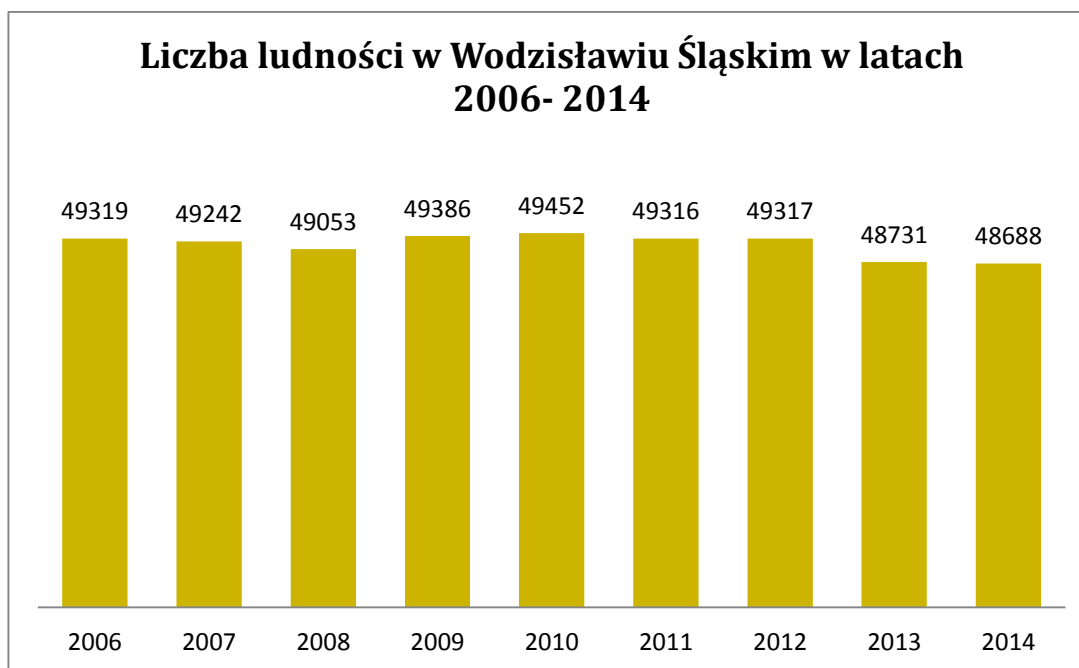
Powierzchnia miasta wynosi 49,51 km². Wodzisław Śląski jest głównym ośrodkiem powiatu wodzisławskiego. Główną cechą charakterystyczną miasta jest wielowiekowa historia, liczne zabytki i starówka, bogata tradycja oraz kultura lokalna. Wodzisław Śląski posiada korzystne położenie geograficzne - jest miastem przygranicznym, a co z tym jest związane, pełni ważną funkcję dla transportu. Bliskość autostrady A1 i A4, rozwijający się drogowy układ komunikacyjny subregionu oraz rozwój linii kolejowej Rybnik - Chałupki świadczą o dogodnej infrastrukturze kolejowej i drogowej miasta.

Główne zabytkowe obiekty architektoniczne to: rynek staromiejski, Pałac Dietrichsteinów, kościół pw. Św. Trójcy z II połowy XV wieku, klasztor franciszkański z XVII wieku, Baszta Rycerska, Pałac w Jedłowniku z XIX wieku, figura i kaplica św. Jana Nepomucena, budynki Urzędu Miasta z XIX wieku, średniowieczne krzyże pokutne i wiele innych obiektów. Inne atrakcje turystyczne to: kąpielisko "Balaton" w lesie na historycznym Grodzisku, kolejka tyrolska, szkoleniowa sztolnia górnicza, obelisk wyznaczający przebieg 50 równoleżnika szerokości geograficznej oraz muzeum w Wodzisławiu Śląskim.

Miastami partnerskimi Wodzisławia Śląskiego, które mają na celu gospodarczą i kulturalną wymianę są: Alanya (Turcja), Gladbeck (Niemcy), Siret (Rumunia), Karvina (Czechy) oraz Sallaumines (Francja).

Struktura demograficzna mieszkańców

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku). W 2014 roku miasto Wodzisław Śląski faktycznie zamieszkiwało 48688 mieszkańców ogółem, w tym 23433 mężczyzn oraz 25255 kobiet. Na 100 mężczyzn w mieście przypada średnio 108 kobiet. Średnia gęstość zaludnienia miast a Wodzisław Śląski w 2014 roku wyniosła 987 osób/km². Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego do 2035 roku zakładają stopniowy spadek liczby ludności nie tylko dla terenów wiejskich zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, ale również dla terenów miejskich.

Wykres nr 1. Liczba ludności w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014 według faktycznego miejsca zamieszkania. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna w mieście jest stosunkowo niekorzystna. Najbardziej liczną grupą jest ludność w wieku produkcyjnym (62,2% osób w 2014 roku), zaś liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest niższa niż liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Analizując strukturę wieku ludności miasta można zaobserwować, że od 2006 roku stopniowo malał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia), natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrastał przez cały analizowany okres.

Ludność w wieku:	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	19,3%	18,8%	18,5%	18,2%	17,5%	17,4%	17,3%	17,0%	17,0%
Produkcyjnym (18-59/64 lat)	64,2%	64,1%	64,2%	63,9%	64,1%	63,6%	63,0%	62,6%	62,2%
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	16,5%	17,0%	17,4%	17,9%	18,4%	19,0%	19,7%	20,4%	20,8%

Tab.1. Odsetek ludności faktycznie zamieszkałej w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja w mieście Wodzisław Śląski jest zbliżona do sytuacji demograficznej w województwie śląskim.

Ludność w wieku:	Polska	Województwo śląskie	Miasto Wodzisław Śląski
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	18,2%	16,8%	17%
Produkcyjnym (18-59/64 lat)	63,4%	63,2%	62,2%
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	18,4%	20%	20,8%

Tab.2. Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego dla Wodzisławia Śląskiego zakładają, że w przyszłości w związku ze starzeniem się ludności, wystąpi znaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, stopniowo zmniejszać się będzie natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym oraz zmniejszać się będzie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Liczba ludności wiek:	2020	2025	2030	2050
Przedprodukcyjny 0-17 lat	17,7%	17,3%	15,9%	14,8%
Produkcyjny 18-59/64 lat	62,6%	61,6%	61,5%	55,7%
Poprodukcyjny 60/65 lat i więcej	19,7%	21,1%	22,6%	29,5%

Tab. 3. Prognoza liczby ludności do 2050 roku – odsetek mieszkańców powiatu wodzisławskiego w latach 2015-2050 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Przeobrażenia w strukturze demograficznej ludności w powiecie wodzisławskim jak i w mieście Wodzisław Śląski spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym, wydłużeniem czasu trwania życia, a także migracjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Poniższa tabela przedstawia przyrost naturalny na 1000 ludności w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014. Przez większość analizowanego okresu, w mieście obserwujemy dodatni przyrost naturalny. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 osób w mieście Wodzisław Śląski w 2014 roku osiągnął wartość -0,1 i był wyższy od wskaźnika przyrostu naturalnego dla województwa śląskiego (-1,1) oraz nieznacznie niższy od wskaźnika dla Polski (0,0).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przyrost naturalny	0,4	1,4	0,3	1,1	1,4	0,4	0,0	-1,3	-0,1

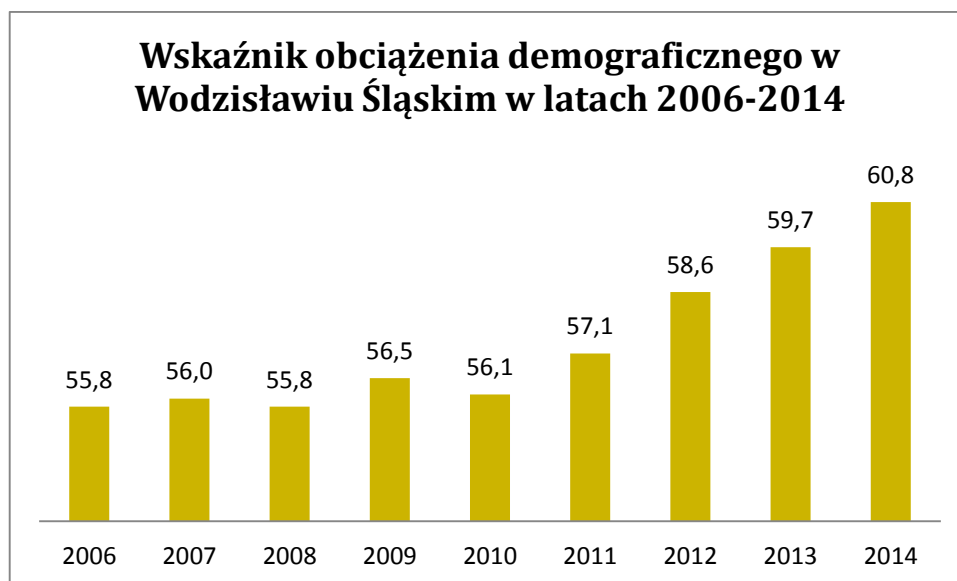
Tab. 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. W mieście Wodzisław Śląski liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności ulegała wahaniom. Wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w 2014 roku przyjął wartość 5,5 i jest niższy w porównaniu do lat poprzednich.

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zawartych małżeństw	295	306	353	381	311	303	295	260	267
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	6,0	6,2	7,2	7,7	6,3	6,1	6,0	5,3	5,5

Tab.5. Liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności w mieście Wodzisław Śląski. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Wartość tego wskaźnika przez analizowany okres systematycznie wzrasta. W 2014 roku przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Jednym z najczęściej stosowanych mierników zaawansowania procesu starzenia się jest wskaźnik starości, przedstawiający udział osób starszych wśród ogółu populacji. W 2014 roku współczynnik starości, przedstawiający udział kobiet oraz mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu populacji w mieście wyniósł 20,8%. Innym miernikiem procesu starzenia się ludności jest indeks starości, wyrażający liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2014 roku wskaźnik ten obliczony dla ludności w mieście Wodzisław Śląski przyjął wartość 123. Starzenie się społeczeństwa wraz ze zmniejszającym się przyrostem naturalnym przyczynia się do powstania problemów ekonomicznych, finansowych oraz społecznych. Ten niekorzystny trend demograficzny zachodzi w skali ogólnokrajowej. W mieście Wodzisław Śląski sytuacja demograficznie jest obecnie niekorzystna, a w stosunkowo niedługim okresie czasu starzenie ludności w mieście nasili się.

Migracje ludności to przemieszczenia związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) i przekroczeniem granicy administracyjnej jednostki terytorialnej. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie (przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego),
- wewnątrzwojewódzkie (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa),
- międzypowiatowe (przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego),
- wewnątrzpowiatowe (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu).

Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	-96	-169	-138	-61	-98	-68	-124	-75	-124
Mężczyźni	-48	-54	-46	-33	-48	-33	-53	-54	-61
Kobiety	-48	-115	-92	-28	-50	-35	-71	-21	-63

Tab. 6. Saldo migracji wewnętrznych w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Saldo migracji jest to różnica między liczbą osób, które napłynęły a liczbą osób, które opuściły dane terytorium w badanym czasie. Powyższa tabela przedstawia saldo migracji wewnętrznych mieszkańców miasta Wodzisław Śląski w obrębie kraju od 2006 do 2014 roku. W analizowanym okresie saldo migracji ulegało wahaniom. Przez cały analizowany okres mamy do czynienia z systematycznym odpływem ludności.

Poniższa tabela przedstawia saldo migracji zewnętrznych (zagranicznych) w mieście Wodzisław Śląski w okresie od 2006 do 2014 roku. Saldo migracji zewnętrznych w analizowanym czasie ulegało wahaniom, jednak było one znacznie niższe niż wahania w przypadku salda migracji wewnętrznych. Największy odpływ ludności związany z migracjami zagranicznymi miał miejsce w 2006 i 2007 roku.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	-72	-41	17	-2	-3	-24	-18	-25	-35
Mężczyźni	-44	-27	-1	5	7	-15	-12	-7	-16
Kobiety	-28	-14	18	-7	-10	-9	-6	-18	-19

Tab.7. Saldo migracji zagranicznych w mieście Wodzisław Śląski w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Wnioski:

Miasto Wodzisław Śląski posiada stosunkowo niekorzystną sytuację demograficzną. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przewyższa liczbę mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Niepokój budzi rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego, niska dzietność oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W tym celu należy wdrożyć politykę prorodziną, jak również zadbać o poprawę warunków życia mieszkańców. Władze Miasta powinny w dalszym ciągu podejmować działania, które będą miały na celu zwiększenie atrakcyjności miasta wśród młodych ludzi. W tym celu w ramach polityki prorodzinnej należy zadbać o inwestycje związane z dostępem do szeroko pojętego sportu i rekreacji. Proponuje się zagospodarowanie Ośrodka Rekreacyjnego „Balaton” jak też modernizację, rozbudowę i doposażenie stadionu miejskiego. Zaleca się ponadto podejmowanie działań, dzięki którym młodzi ludzie będą wybierali miasto Wodzisław Śląski, jako docelowe miejsce do osiedlenia się i życia. Należy zapewnić dostęp do nieruchomości gruntowych pod rozbudowę budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego wykorzystując możliwość zagospodarowania Osiedla Batory. Stwarzając dogodne warunki do życia w mieście należy także uwzględnić dogodną komunikację. Sprzyjałaby niewątpliwie temu idea budowy nowych ścieżek i stacji rowerowych. W dalszym ciągu Miasto powinno dążyć do poprawy układu komunikacyjnego i poszerzenia oferty komunikacji publicznej (atrakcyjne połączenia krajowe i zagraniczne).

Obecny trend demograficzny spowoduje wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w populacji miasta. Przeciwdziałanie tej sytuacji opiera się przede wszystkim na utworzeniu długofalowej polityki senioralnej, zapewnieniu dostępu do opieki

geriatrycznej, wsparciu dla osób niepełnosprawnych (usunięciu barier architektonicznych i transportowych) oraz organizowaniu inicjatyw skierowanych do osób starszych. Zasadnym byłoby także utworzenie na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego domu pomocy społecznej czy dziennego domu pobytu dla osób starszych.

Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w mieście Wodzisław Śląski

Edukacja

Na terenie miasta znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju:

- 16 przedszkoli i 54 oddziały przedszkolne,
- 13 publicznych szkół podstawowych,
- 6 gimnazjów,
- 10 publicznych szkół ponadgimnazjalnych (dla młodzieży),
- Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych
- 1 szkoła ponadgimnazjalna dla dorosłych,
- 1 szkoła specjalna (Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych),
- 1 uczelnia wyższa.

Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych) w szkołach podstawowych w Wodzisławiu Śląskim w roku szkolnym 2015/2016 uczyło się 2910 osób, w szkołach gimnazjalnych – 1297 (w tym 124 uczniów z Gimnazjum Stowarzyszenia Rodzin Katolickich) osób, w szkołach ponadgimnazjalnych (dla młodzieży) 4579 uczniów, a w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych (Powiatowe Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wodzisławiu Śląskim) - 706 uczniów. W roku szkolnym 2015/ 2016 do szkoły specjalnej zlokalizowanej na terenie miasta (Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych) uczęszczało 326 uczniów.⁷

Na terenie miasta funkcjonuje jeden żłobek publiczny i jeden klub dziecięcy.

Nowoczesna gospodarka o dużym potencjale innowacyjności wymaga rozwijania umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych m.in. komputera. Dostępność oraz kompetencje związane z używaniem tych narzędzi są mniejsze wśród

---

⁷Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śl.

starszych mieszkańców, a także osób mniej wykształconych. Jak wynika z przeprowadzonej w 2015 roku Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Wodzisławiu Śląskim, zaledwie 4,2% badanych uczniów szkół podstawowych, 4,5% uczniów szkół gimnazjalnych, 2,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych nie posiada komputera w domu.

Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie miasta. Władze miasta realizują *Program Współpracy Miasta Wodzisławia Śląskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Podmiotami, o których mowa w art. 3. Ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie*. Kooperacja tych instytucji prowadzi do organizacji wielu wydarzeń kulturalnych, sportowych i profilaktycznych. Jak wynika z przeprowadzonej Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych, młodzi mieszkańcy Wodzisławia Śląskiego rzadko angażują się w prace różnych organizacji.

Wnioski

Placówki oświatowe stoją przed nowymi zadaniami w zakresie wprowadzania innowacyjności w systemie nauczania. Polityka edukacyjna powinna przeciwdziałać wykluczeniu spowodowanemu brakiem dobrego wykształcenia i zapewnić rozwój kompetencji kluczowych. Jej działania powinny służyć wyrównywaniu szans oraz rozwojowi talentów i uzdolnień uczniów. Działania muszą wspierać kreatywność i ułatwiać radzenie sobie młodzieży w zmieniającym się świecie poprzez zdobywanie kompetencji i uczenie się postaw obywatelskich. Młodzieży należy ułatwić poruszanie się w realiach społeczno-ekonomicznych. Ważnym elementem będzie rozwijanie współpracy szkół z instytucjami rynku pracy i przedsiębiorcami m.in. w zakresie rozwijania umiejętności ICT. Większość młodych mieszkańców miasta Wodzisław Śląski posiada komputer, natomiast 55,2% uczniów szkół podstawowych, 73,4% gimnazjalistów oraz 78,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych odpowiedziało, że korzysta z Internetu.

Młodzi ludzie korzystający z tej formy rozrywki są narażeni w sieci na niepożądane treści, cyberprzemoc. Korzystanie z komputera w nadmiarze może prowadzić do uzależnienia. Edukacja powinna sprzyjać powiązaniom społeczno-gospodarczym poprzez rozszerzanie współpracy z rodzicami, stowarzyszeniami, przedsiębiorcami, instytucjami m.in. poprzez tworzenie lokalnych klastrów co pozwoli wzmocnić aktywność mieszkańców, ich zaangażowanie w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych. Placówki oświatowe we współpracy z instytucjami pozarządowymi powinny podjąć działania mające na celu propagowanie wśród najmłodszych mieszkańców wiedzy na temat zagrożeń związanych z używaniem komputera oraz internetu. Wskazane jest by w tym celu na terenie szkół przeprowadzono oddziaływania profilaktyczne skierowane nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do rodziców, opiekunów i nauczycieli. Organizacje pozarządowe uczą zasad współpracy oraz partnerstwa pomiędzy interesariuszami. Działalność instytucji z sektora NGO zwiększa kapitał kulturowy, społeczny oraz ekonomiczny danego regionu, a także propaguje ideę deliberacji i partycypacji wśród społeczeństwa. Kontynuacja „Programu Współpracy Miasta Wodzisławia Śląskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Podmiotami, o których mowa w art. 3. Ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o Działalności Pożytku Publicznego i Wolontariacie” umożliwi wykorzystanie potencjału, jakim dysponują organizacje pozarządowe”. Mając na uwadze zagrożenia związane z uzależnieniami dotyczącymi młodych ludzi władze miasta powinny dążyć do stworzenia dla młodzieży atrakcyjnych i alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Kultura, sport i rekreacja

Na terenie miasta działa Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna oraz 7 jej filii. Księgozbiór bibliotek liczy około 200000 woluminów, a ogólna liczba osób korzystających z usług czytelniczych wynosi 10349 czytelników (dane GUS, 2014). Ponadto, na terenie miejscowości Wodzisław Śląski funkcjonuje Wodzisławskie Centrum Kultury pełniące funkcję animatora życia kulturalnego mieście. Zadaniem tej instytucji jest upowszechnianie aktywności i wydarzeń kulturalnych, organizacja konkursów, przeglądów artystycznych oraz promocja miasta. W ramach WCK działa amatorski ruch artystyczny w skład którego wchodzi: Zespół Pieśni i Tańca Vladislavia, formacja

taneczna Miraż, Spin oraz grupa taneczna Epizod, grupy teatralne Szydło i Szydełko, koło plastyczne dla dzieci i dorosłych, Modelarnia Szkutnicza, Klub GryGo, grupa seniorów Nie Dejmy Sie. W ramach działalności WCK odbywają się także zajęcia artystyczne dla młodszych dzieci m.in. Kreatywna Kraina Malucha i Kids!Up. Przy niniejszej placówce działa również jedyne kino w Wodzisławiu Śląskim - kino Pegaz. Od 2014 roku obiekt ten przystosowany jest dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Zauważalny jest wzrost liczby uczestników seansów filmowych odbywających się w tymże obiekcie w porównaniu do poprzednich lat.⁸ Na terenie Wodzisławia Śląskiego znajduje się również muzeum. W 2014 roku w zestawieniu z pozostałymi latami, liczba osób odwiedzających muzeum w Wodzisławiu Śląskim wzrosła.

Wskaźniki	2011	2012	2013	2014	
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	6169	6155	6091	6108	
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	235	228	226	213	
Muzeum: Zwiedzający muzea i oddziały	4367	3414	4167	5192	
Imprezy organizowane przez działalność domów/ ośrodków kultury ogółem	127	92	118	136	
Uczestnicy imprez	25850	24036	36980	62792	
Zespoły artystyczne	11	10	11	14	
Członkowie zespołów artystycznych	769	636	612	1053	
Koła (kluby)	15	3	4	11	15
Członkowie kół (klubów)	816	66	108	857	816

Tab.8. Wskaźniki dotyczące kultury i sztuki (działalność bibliotek, domów, ośrodków kultury i świetlic) w mieście Wodzisław Śląski. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Powyższe wartości wskaźników związane są z działalnością Wodzisławskiego Centrum Kultury, bibliotek oraz innych ośrodków kulturowych. Jak wynika z danych, na 1000 mieszkańców miasta Wodzisław Śląski w 2014 roku przypadało 213 osób, które były czytelnikami bibliotek publicznych zlokalizowanych na terenie miasta. W porównaniu z poprzednimi latami poziom czytelnictwa nieznacznie maleje, co może być związane z rosnącą popularnością książek w formie elektronicznej, a także spadkiem zainteresowania tą formą rozrywki. W 2014 roku na jedną jednostkę biblioteczną

⁸ Dane: WCK

przypadało 6108 osób. W 2014 roku na terenie miasta Wodzisław Śląski odbyło się łącznie 136 imprez o charakterze kulturalnym, w których uczestniczyło ogółem 62792 osób. Liczba uczestników w tego typu imprezach jest znaczenie wyższa niż to miało miejsce w latach poprzednich. Jak wynika z danych GUS, na terenie miasta obecnie funkcjonuje 14 zespołów artystycznych, do których przynależą łącznie 1053 osoby. Dodatkowo w mieście Wodzisław Śląski w 2014 roku istniało 15 kół (816 członków).

Wskaźniki	2010 rok	2012 rok	2014 rok
Kluby	14	16	17
Członkowie	1239	1411	1398
Ćwiczący ogółem	639	1142	1104
Ćwiczący mężczyźni	468	858	823
Ćwiczący kobiety	171	284	281
Ćwiczący do lat 18 ogółem	499	727	734
Ćwiczący do lat 18 chłopcy	345	542	544
Ćwiczący do lat 18 dziewczęta	154	185	190
Instruktorzy sportowi	11	28	30
Sekcje sportowe	11	20	20

Tab.11. Wskaźniki dotyczące sportu i rekreacji w mieście Wodzisław Śląski. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Powyższa tabela przedstawia wskaźniki dotyczące aktywności sportowej i rekreacyjnej podejmowanej przez mieszkańców miasta Wodzisław Śląski. W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 17 klubów sportowych, do których łącznie przynależało 1398 osób. Jak wynika z powyższych danych, w 2014 roku liczba osób podejmujących aktywność fizyczną jest większa w porównaniu do 2010 roku zarówno w grupie osób dorosłych jak i młodzieży do lat 18. W obydwu tych grupach wiekowych mamy do czynienia ze zdecydowaną przewagą mężczyzn zaangażowanych w zajęcia sportowe. Na terenie Wodzisławia Śląskiego znajduje się baza sportowa, którą zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji „Centrum”. Atrakcyjnymi miejscami do uprawiania sportu i rekreacji są: Rodzinny Park Rozrywki „Trzy Wzgórza” z wieloma atrakcjami wśród których najważniejsze to: Skate Park, dwa tory rowerowe BMX Racing, park linowy, ogródek

jordanowski z jednym z największych linarów w Polsce i wiele innych; ośrodek rekreacyjny „Balaton” wraz z zbiornikiem wodnym, gdzie w sezonie letnim wydzielone są kąpieliska miejskie, molo pływające, piaszczysta plaża i przystań ze sprzętem pływającym (kajaki, rowery wodne). Kolejnym wartym uwagi jest stadion miejski, gdzie oprócz spotkań piłkarskich rozgrywanych przez lokalne Kluby piłkarskie mieszkańcy miasta mogą ćwiczyć na workout parku i pobiegać na bieżni naturalnej. Do krzewienia sportu i rekreacji niewątpliwie przyczynia się funkcjonująca na terenie miasta pływalnia *Manta*, która jest dostosowana do potrzeb osób mających problem z samodzielnym poruszaniem się. Z powodzeniem działa też Gimnazjum nr 3 Mistrzostwa Sportowego, które przygotowuje uczniów w zakresie dyscyplin sportowych takich jak np. biathlon i piłka nożna. Na terenie miasta odbywa się także wiele imprez sportowych i rekreacyjnych organizowanych przez Miejski Ośrodek Rekreacji i Sportu „CENTRUM” jak i inne podmioty, głównie kluby sportowe.

Wnioski

W Wodzisławiu Śląskim oferta kulturalna skierowana do dzieci i młodzieży jest stosunkowo dobrze rozbudowana. Ofertę należałoby poszerzyć o propozycje skierowane do dorosłych mieszkańców miasta oraz osób niepełnosprawnych. Instytucje oraz podmioty odpowiedzialne za organizację imprez o charakterze kulturalnym powinny w dalszym ciągu propagować wśród mieszkańców informacje o podejmowanych inicjatywach i wydarzeniach.

Wodzisław Śląski jest miejscem, które posiada również dobrą bazę sportową. Mając jednak na uwadze rozwój i promocje sportu w mieście należałoby rozważyć pomysł budowy hali sportowej. Należy pamiętać, że aktywność fizyczna jest bardzo ważna, szczególnie w okresie rozwoju młodego człowieka. Szkoła to miejsce, które nie tylko przekazuje wiedzę o sporcie i zdrowych nawykach, ale uczy zasad współzawodnictwa. O dużym zainteresowaniu sportem wśród dzieci i młodzieży świadczą wyniki Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych z 2015 roku. Konieczne jest, by placówki oświatowe dostosowały ofertę programową z zakresu wychowania fizycznego do potrzeb i zainteresowań najmłodszych. Zasady funkcjonujące w grach zespołowych są niezbędne dla kształtowania się pozytywnych postaw, co z kolei zapobiega aktom wandalizmu

i niestosownym zachowaniom przejawianym przez młodzież. Celem strategicznym powinny być także działania podejmowane na rzecz dorosłych mieszkańców Wodzisławia Śląskiego. Zaleca się zwiększenie oferty rekreacyjnej zarówno w formie odpłatnej jak i nieodpłatnej, która pozwoli na atrakcyjne i alternatywne formy spędzania czasu wolnego (Wodzisławski Balaton, Rodzinny Park Rozrywki Trzy Wzgórza).

Ochrona zdrowia

Na terenie miasta funkcjonuje 50 podmiotów świadczących ambulatoryjną opiekę zdrowotną oraz 3 przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu. W 2014 roku w Wodzisławiu Śląskim funkcjonowało 19 aptek ogólnodostępnych. Liczba mieszkańców przypadająca na jedną aptekę ogólnodostępną w 2014 roku wyniosła 2572. Pozytywną informacją wynikającą z przeprowadzonych analiz jest to, iż na terenie miasta przy Powiatowym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Rydułtowach i Wodzisławiu Śląskim funkcjonuje Poradnia Geriatryczna. W mieście zlokalizowanych jest wiele instytucji świadczących usługi rehabilitacyjne, w tym placówki medyczne: Poradnia Rehabilitacji (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej) oraz Wodzisławski Ośrodek Rehabilitacji i Terapii Dzieci i Młodzieży. W Wodzisławiu Śląskim odbywa się wiele akcji i spotkań profilaktycznych oraz edukacyjnych z zakresu ochrony zdrowia.

Wnioski

Starzenie się społeczeństwa wymaga od władz lokalnych (władz powiatowych) zwiększenia dostępu do lekarzy o wielu specjalnościach, w tym o profesji geriatrycznej. W najbliższej przyszłości należy podjąć działania, które będą miały na celu wykorzystywanie zasobów i potencjału, który tkwi w organizacjach pozarządowych, świadczących m.in. pomoc osobom niepełnosprawnym. Wsparcie dla osób chorych i potrzebujących może również nastąpić w ramach prac społecznie użytecznych, a także w ramach wolontariatu prowadzonego na terenie lokalnych szkół. Najczęstszymi przyczynami zgonów są: choroba niedokrwienna serca, miażdżyca, nowotwory (rak płuca, jelita grubego, piersi, żołądka), cukrzyca oraz nadciśnienie tętnicze.⁹ W zakresie ochrony zdrowia, władze lokalne powinny skupić się na zachęcaniu lokalnej społeczności do wykonywania podstawowych badań profilaktycznych, po to by wyeliminować

---

⁹ WHO

lub wykryć we wczesnym stadium wyżej wymienione choroby. Z uwagi na brak ośrodka opieki paliatywnej na terenie Wodzisławia Śląskiego należy rozważyć podjęcie działań mających na celu utworzenie miejsca w którym zapewniona byłaby odpowiednia opieka dla osób terminalnie i przewlekle chorych.

Ponadto większą uwagę powinno się skierować na profilaktykę zdrowotną poprzez zwiększenie aktywności fizycznej wśród społeczności lokalnej. Temu celowi powinien służyć rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej.

Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej.

Z danych GUS dla miasta Wodzisław Śląski z 2014 roku wynika, iż w rejestrze REGON wpisanych było 4079 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym – 29 podmiotów, w sektorze przemysłu i budownictwa – 801 podmiotów, pozostała działalność – 3249 podmiotów. Analizując strukturę firm według klas wielkości zatrudnienia, należy zauważyć zupełną dominację mikroprzedsiębiorstw. Zdecydowaną większość stanowią niewielkie podmioty gospodarcze, w których jest zatrudnionych maksymalnie 9 osób (1267 podmiotów). 59 podmiotów zatrudnia od 10 do 49 osób, 14 podmiotów zatrudnia od 50 do 249 osób, a jeden podmiot - od 250 do 999 osób.

Wskaźniki - 2014 rok	Miasto Wodzisław Śląski	Powiat wodzisławski	Województwo śląskie	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności	835	703	1007	1071
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	60	55	73	77

Tab. 12. Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki. GUS. 2014 rok. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w powiecie wodzisławskim stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 10,6% i była niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla kraju (11,5%) i była wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa śląskiego (9,6%). W 2014 roku, grupa zarejestrowanych bezrobotnych z powiatu wodzisławskiego liczyła 5069 osób, natomiast grupa bezrobotnych zamieszkujących Wodzisław Śląski - 1741 osób (683 mężczyzn oraz 1058 kobiet). Poniżej zostały przedstawione wybrane statystyki dla powiatu wodzisławskiego. Większość zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wodzisławskim to osoby młode oraz legitymujące się stażem pracy. Blisko połowę (48,2%) zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców powiatu stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy), natomiast 22,1% zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby poniżej 25 roku życia. Czas poszukiwania pracy wpływa na szanse bezrobotnych na szybko zmieniającym się rynku pracy.

Bezrobotni zarejestrowani wg wieku i płci	
Ogółem	100%
Mężczyźni	37,6%
Kobiety	62,4%
24 lata i mniej	
Ogółem	22,1%
Mężczyźni	8,7%
Kobiety	13,3%
25-34	
Ogółem	29,1%
Mężczyźni	8,5%
Kobiety	20,6%
35-44	
Ogółem	21,1%
Mężczyźni	7,1%
Kobiety	14,0%
45-54	
Ogółem	17,0%
Mężczyźni	7,1%
Kobiety	9,9%
55 i więcej	
Ogółem	10,7%
Mężczyźni	6,5%
Kobiety	4,2%

Tab. 13. Procent bezrobotnych według wieku i płci w powiecie wodzisławskim w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim, zarejestrowane były 544 osoby powyżej 55 roku życia, co stanowi 10,7% ogółu zarejestrowanych.¹⁰Największy odsetek bezrobotnych w powiecie wodzisławskim pod względem kategorii wieku stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata (29,1%). W przypadku podziału bezrobotnych według poziomu wykształcenia, najwyższy procent bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,4%), policealnym i średnim zawodowym (23,6%) oraz z gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalne (26,9%).

Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci	
Wyższe	
Ogółem	11,5%
Mężczyźni	2,2%
Kobiety	9,3%
policealne, średnie zawodowe	
Ogółem	23,6%
Mężczyźni	6,7%
Kobiety	16,8%
średnie ogólnokształcące	
Ogółem	7,6%
Mężczyźni	1,8%
Kobiety	5,8%
zasadnicze zawodowe	
Ogółem	30,4%
Mężczyźni	13,9%
Kobiety	16,5%
gimnazjalne i poniżej	
Ogółem	26,9%
Mężczyźni	13%
Kobiety	13,9%

Tab. 14. Procent bezrobotnych według poziomu wykształcenia w powiecie wodzisławskim w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

¹⁰ BDL GUS 2014

W 2014 roku, 6,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wodzisławskim stanowiły osoby niepełnosprawne (Dane: GUS). Spośród całej grupy bezrobotnych, 32,3% osób stanowią bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok (w tym 24,7% mężczyzn oraz 36,8% kobiet). Z danych GUS wynika, iż 30,3% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wodzisławskim w 2014 roku stanowią osoby zamieszkujące tereny wiejskie, natomiast pozostała część to osoby zamieszkałe w mieście.

Na koniec grudnia 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim, spośród wszystkich zarejestrowanych było 34,3 % bezrobotnych mieszkańców z terenu miasta Wodzisław Śląski. Osoby bezrobotne z Wodzisławia Śląskiego mogą uzyskać pomoc w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim oraz Powiatowym Urzędzie Pracy. Poniżej przedstawione zostały dokładne statystyki dotyczące bezrobocia na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2013-2014.

Wyszczególnienie	2013	2014
Bezrobotni ogółem	5658	5069
Bezrobotni długotrwale	2496	2445
Bezrobotni z prawem do zasiłku	596	503
Osoby poprzednio pracujące	4543	4053
Zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	312	221
Osoby dotychczas nie pracujące	1115	1016
Niepełnosprawni	314	321
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	1032	991
Osoby bezrobotne do 25 roku życia	1387	1118

Tab.15. Statystyki dotyczące bezrobocia w powiecie wodzisławskim. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

Ważnym działaniem w zakresie przeciwdziałania bezrobociu jest aktywizacja rynku pracy reprezentowanego przez lokalnych przedsiębiorców. Miasto Wodzisław Śląski od wielu lat wspiera działania grup biznesu i podejmuje działania mające na celu aktywizację tego środowiska oraz promocję terenów inwestycyjnych w kraju i za granicą. By zaspokoić potrzeby biznesu na poziomie miasta i powiatu w roku 2015 przeprowadzono badanie klimatu przedsiębiorczości. Ponadto stworzono model edukacyjny skierowany

na przygotowanie kadr dla rozwijającego się sektora High-Tech. Mając na uwadze trudności z którymi borykają się przedsiębiorstwa i chcąc pobudzić ich aktywność w zakresie powstawania nowych miejsc pracy, miasto wprowadza liczne ulgi inwestycyjne i podatkowe. By przyciągnąć inwestorów realizowane są także działania nastawione na polepszenie warunków infrastruktury ze szczególnym uwzględnieniem dróg dojazdowych do terenów inwestycyjnych (ul. Olszyny, ul. Kokoszyckiej, pokopalniane tereny położone przy ul. Armii Ludowej). Utworzono również podstronę internetową na stronie miasta „Zainwestuj u nas”, która zawiera szereg informacji ważnych z punktu widzenia zainteresowanych przedsiębiorców. Współpraca z przedsiębiorcami odbywa się na wielu płaszczyznach. Lokalne firmy aktywnie włączają się m.in. w: tworzenie strategicznych dla miasta dokumentów, organizację imprez gospodarczych, realizację akcji promocyjnych, przyznawanie nagród gospodarczych. Jednym z działań o których należy wspomnieć jest współpraca miasta Wodzisławia Śląskiego przy budowie Klastra Technopolia Śląska z Izbą Gospodarczą, uczelniami wyższymi, szkołami ponadgimnazjalnymi i innymi instytucjami. Celem projektu jest opracowanie wspólnych działań edukacyjnych i innowacyjnych dla rozwoju przemysłu High Tech, jako podstawy wizji rozwoju lokalnego.

Wnioski:

Rynek pracy jest zależny przede wszystkim od stanu gospodarki narodowej oraz światowej. Pozytywną informacją wyłaniającą się z powyższej analizy struktury bezrobocia jest niski odsetek mieszkańców, którzy są zarejestrowani jako osoby bezrobotne. Statystyki te w perspektywie kolejnej dekady mogą ulec zmianie ze względu na liczne przeobrażenia gospodarcze. Oczywiście, należy pamiętać, że za sformułowanie polityki społecznej w zakresie rozwiązywania problemu bezrobocia odpowiedzialne są nie tylko władze lokalne, ale także podmioty pełniące funkcje polityczne i administracyjne w skali makro. Pierwszym krokiem w celu złagodzenia zjawiska bezrobocia wśród wyżej wymienionych grup, jest stopniowa rezygnacja z pieniężnej formy pomocy na rzecz stworzenia odpowiednich warunków stanowiących bazę do rozwoju aktywności zawodowej tej grupy. Ponadto, przedstawiciele instytucji samorządowych w Wodzisławiu Śląskim winni dostosować lokalną politykę społeczną w zakresie bezrobocia do sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych oraz kobiet. Władze lokalne powinny również skupić swoją uwagę na NEET-sach (*Not in Education,*

Employment or Training). Tym terminem określane są młode osoby, które nie pracują, nie uczą się oraz nie szkolą. Jak wynika z badań Bilansu Kapitału Ludzkiego z 2015 roku, odsetek osób przynależących do tej grupy społecznej wzrasta, dlatego też problem NEET-sów powinien być jednym z kluczowych obszarów w zakresie planowania polityki społecznej. Blisko 30% osób bezrobotnych z powiatu wodzisławskiego stanowią osoby w wieku 45 i więcej. W związku z procesem starzenia się społeczeństwa i spadkiem dzietności, wyzwaniem dla władz Wodzisławia Śląskiego jest dopasowanie rynku pracy do owych przeobrażeń demograficznych. Ponadto, placówki oświatowe na różnych szczeblach kształcenia (podlegające powiatowi) powinny utworzyć atrakcyjną ofertę kształcenia zawodowego i technicznego, która będzie jednocześnie dopasowana do lokalnego rynku pracy. Kolejnym proponowanym działaniem zawartym w niniejszej strategii jest kontynuacja działań mających na celu popularyzację zachowań pro-przedsiębiorczych wśród społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem uczniów na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Zaleca się kontynuację prac funkcjonującej grupy koordynatorów szkolnego doradztwa zawodowego, współpracę szkół z przedsiębiorcami i Izbą Gospodarczą w zakresie doradztwa zawodowego i kształcenie podyplomowe nauczycieli na kierunku doradztwo zawodowe. Ważnym aspektem jest również realizacja autorskiego programu realizacji doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Jednym z proponowanych działań powinna być aktywizacja lokalnego rynku pracy. Miasto Wodzisław Śląski nadal powinno :

- zachęcać lokalnych przedsiębiorców do konsultacji społecznych w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i prowadzić politykę sprzyjającą rozwojowi biznesu na terenie miasta (ulgi podatkowe i inwestycyjne),
- kontynuować współpracę z Izbą Gospodarczą, Cechem Rzemieślników i Innych Przedsiębiorców w Wodzisławiu Śląskim między innymi przy organizacji imprez gospodarczych, realizacji akcji promocyjnych czy też przyznawaniu nagród gospodarczych,
- realizować projekt “Klastra Technopolia Śląska” (Silesian Technopolis) i prowadzić działania edukacyjne i innowacyjne dla rozwoju przemysłu High Tech, jako podstawy wizji rozwoju lokalnego,
- systematycznie dozbierać tereny inwestycyjne w infrastrukturę konieczną dla

rozwoju przedsiębiorczości,

- uczestniczyć wspólnie z wodzisławskimi przedsiębiorcami w imprezach gospodarczych krajowych i zagranicznych (np. Europejski Kongres Gospodarczy, Forum Biznesowe w Sercu Subregionu Zachodniego), przygotowywać kadry dla biznesu - realizować model edukacyjny odpowiadający potrzebom rynku pracy.

Wykluczenie społeczne

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo może doprowadzić również do niepożądanego sytuacji jaką jest bezdomność.

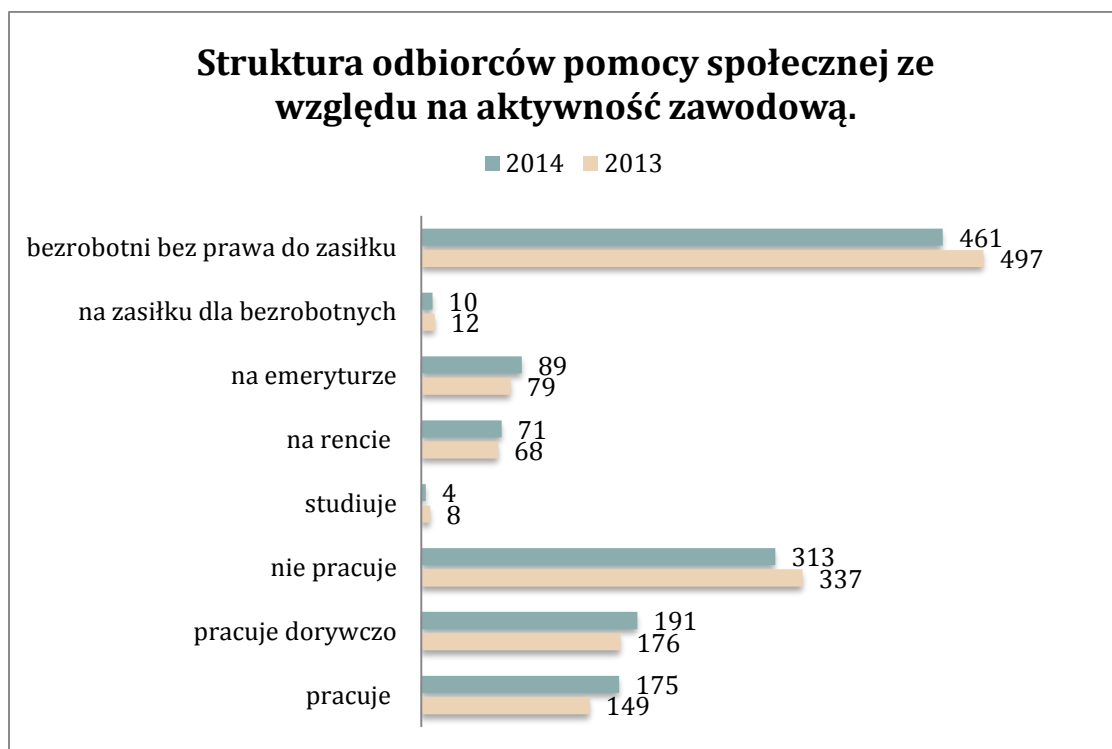
Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą liczyć na pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który oferuje wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (zasiłek celowy, zasiłek okresowy, zasiłek stały, zasiłek celowy specjalny) oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci.

Powody przyznania pomocy		
Powód:	2013	2014
Ubóstwo	54	51
Bezdomność	37	42
Bezrobocie	457	401
Niepełnosprawność	219	231
Długotrwała lub ciężka choroba	387	365
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	199	191
Alkoholizm	102	100
Narkomania	7	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	48	53
Przemoc w rodzinie	26	19
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	18
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	--	--
Zdarzenie losowe	--	2
Sytuacja kryzysowa	--	1

Tab.16. Powody przyznania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisław Śląskim. Tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z różnych powodów zgodnie ze sprawozdaniem rocznym MP i PS za lata 2013-2014

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w latach 2013-2014 było bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność i bezradność opiekuńczo - wychowawcza. W 2013 roku regularną pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim objęto około 3,4% mieszkańców miasta zaś w 2014 roku około 3,0 %. Jedną z form pomocy skierowaną do najmłodszych jest dożywianie uczniów w placówkach szkolnych. Łączna liczba uczniów w szkołach korzystających w 2013 roku z tej formy pomocy wyniosła 269, natomiast liczba dzieci w przedszkolach - 181. W 2014 roku dożywianiem w szkołach zostało objętych 212 uczniów oraz 141 dzieci w przedszkolach.

Warto również przyjrzeć się strukturze odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową. Szczegółowe dane obrazujące tę strukturę zostały przedstawione poniżej.

Wykres nr 3. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.
Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą skorzystać z wielu różnych form pomocy świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim. Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące pomocy w zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych mieszkańcom miasta.

Rok	2013	2014
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie pieniężne	564	524
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie niepieniężne	380	296
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie pracy socjalnej	598	497

Tab. 17. Liczba rodzin, która doświadczyła pomocy pieniężnej i niepieniężnej w latach 2013-2014.
Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

W tym miejscu warto również przyjrzeć się statystykom dotyczącym środków finansowych na wydatki w zakresie pomocy społecznej.

Rodzaj świadczenia- pomoc społeczna	2013 rok (zł)	2014 rok(zł)
Rodziny zastępcze	99 256	149 843
Świadczenia rodzinne oraz fundusz alimentacyjny	7 502 891	8 159 847
Wynagrodzenie dla opiekuna prawnego	22 173	56 898
Dodatki mieszkaniowe	1942149	1 942 097
Zasiłki stałe	473 371	498 637
Składki na powszechne ubezpieczenie zdrowotne	70 190	80 943
Usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9 025	28 958
„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	300 188	335 348
Odpłatność za Domy Pomocy Społecznej	617 151	851 911
Zasiłki okresowe	114 927	165 762
Świadczenia społeczne	161 093	104 653
Pomoc materialna dla uczniów	91 430	72 904
Usługi opiekuńcze	195355	149 416

Tab.18. Wybrane świadczenia udzielone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisław Śląskim.
Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim podejmuje szereg działań mających na celu niwelowanie zjawiska bezrobocia, które prowadzi do wielu negatywnych konsekwencji zarówno dla samych bezrobotnych jak i członków ich rodzin. Realizacja projektu systemowego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim *Razem przeciw wykluczeniu społecznemu* w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2008-2015 w dużym stopniu przyczyniła się do podwyższenia kwalifikacji zawodowych i umiejętności społecznych osób korzystających z pomocy społecznej. Głównym celem Programu Aktywizacja i Integracja realizowanego we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w 2015 roku była również aktywizacja zawodowa i integracja społeczna osób bezrobotnych objętych wsparciem socjalnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim zrealizowało program aktywizacji społeczno-zawodowej oraz reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w powiecie wodzisławskim. Projekt został zrealizowany w ramach poddziałania 7.1.2

Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Nadrzędnym celem projektu było wyeliminowanie trudności z jakimi borykają się mieszkańcy powiatu wodzisławskiego, którzy należą do grupy osób narażonych na wykluczenie społeczne, są to m.in. osoby opuszczające dom dziecka, placówki zastępcze oraz niepełnosprawne (w tym chore psychicznie). Głównym zadaniem projektu było zwiększenie kompetencji zawodowych i interpersonalnych odbiorców w celu aktywizacji zawodowej tychże osób. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim obecnie realizuje następujące projekty:

- *Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim (I),*
- *Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie wodzisławskim (I),*

Projekty zrealizowane w latach 2013-2014:

- *Przystanek-praca,*
- *Młodość w cenie,*
- *Kierunek - przedsiębiorczość,*
- *Droga do sukcesu,*
- *Kariera po 50-tce,*
- *Postawmy na jakość IV.*

Instytucją, która podejmuje liczne działania w celu zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu dzieci oraz rodzin jest również Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”. Instytucja ta prowadzi działania profilaktyczne, specjalistyczne oraz opiekuńczo-wychowawcze skierowane do dzieci i młodzieży w wieku 6-18 lat. Ponadto, zainteresowane rodziny mogą skorzystać z oferowanego w tym miejscu poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy prawnej i psychologicznej. Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła” prowadzi asystę rodzinną, która ma na celu pomoc rodzinom borykającym się z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej. Działaniem podejmowanym przez Wodzisławską Placówkę Wsparcia Dziennego "Dziupła", które ma na celu wsparcie pracy rodziny jest pomoc psychologiczna. Zadania realizowane przez psychologa Wodzisławskiej Placówki Wsparcia Dziennego

"Dziupla" to wspieranie i terapia dzieci borykających się z konsekwencjami traumatycznych doświadczeń (takich jak przemoc w rodzinie, poważna choroba lub śmierć bliskich, przemoc seksualna, rozstanie rodziców), wspieranie i terapia dorosłych ofiar przemocy w rodzinie, terapia rodzinna, psychoedukacja rodziców i dzieci w zakresie potrzeb emocjonalnych, komunikacji interpersonalnej, problemów wychowawczych, przemocy, zaburzeń psychicznych, zaburzeń zachowania występujących w okresie adolescencji i dzieciństwa. Praca z rodziną obejmuje także organizowanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, organizowanie pomocy prawnej, organizowanie grup wsparcia i warsztatów podnoszących umiejętności rodzicielskie. W pracy z wychowankami Wodzisławskiej Placówki Wsparcia Dziennego "Dziupla" realizuje programy mające na celu rozwój osobowości, rozwój moralno-etyczny, rozwój kontaktów interpersonalnych w rodzinie i w środowisku, rozwój prozdrowotny, rozwój zdolności intelektualnych i artystycznych, rozwój kulturalny.

W tym miejscu warto również wspomnieć o projektach realizowanych przez Urząd Miasta w Wodzisławiu Śląskim, które mają na celu przeciwdziałanie różnym typom wykluczenia społecznego. Są to m.in. projekty edukacyjne dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 9.1. 2 - *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. W mieście zostały zrealizowane 3 projekty w ramach działania 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - eInclusion 8. Osi Priorytetowej: Społeczeństwo informacyjne - zwiększenie innowacyjności gospodarki Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Wsparcie uzyskało łącznie 200 gospodarstw domowych z terenu miasta.

Wnioski:

Powyżej opisane instytucje poprawnie reagują na potrzeby mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. Placówki te oferują nie tylko wsparcie finansowe, ale także wyrażają gotowość do pomocy w formie pracy z rodzinami, realizację projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Podejmują działania aktywizujące osoby (w tym dzieci i młodzież) ze środowisk zagrożonych marginalizacją. Należy pamiętać, że długotrwałe bezrobocie bardzo często prowadzi do ubóstwa, które z kolei wiąże się z wykluczeniem kulturowym, społecznym oraz ekonomicznym. Z jednej strony,

oferowanie środków finansowych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej może doprowadzić do pogłębiania się zjawiska *wyuczonej bezradności*, lecz z drugiej strony ich ograniczenie może spowodować znaczny spadek jakości poziomu życia danej rodziny. Władze miasta powinny w dalszym ciągu planować realizację działań zmierzających do poprawy sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Powinny być nastawione na rozwój kapitału społecznego oraz integrację społeczną obejmującą wsparcie indywidualne i środowiskowe.

Bezdomność

Bezdomność określa się jako względnie trwałą sytuację człowieka nieposiadającego miejsca spełniającego warunki mieszkalne, w którym mógłby stale i bez ograniczeń przebywać, ani aktualnej możliwości lub chęci uzyskania takiego miejsca. Bezdomność może być również efektem dobrowolnie podjętej decyzji o wyborze takiego stylu życia, występowania patologii w rodzinie, jak również może być wynikiem eksmisji stanowiącej jedną z częstszych przyczyn bezdomności. Większość bezdomnych żyje w ubóstwie. Ze zjawiskiem bezdomności wiążą się również niekorzystne zjawiska, jak przestępczość wśród bezdomnych, ich zły stan zdrowia, uzależnienia. W latach 2012-2015 władze Wodzisławia Śląskiego realizowały Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu. Głównym założeniem programu jest stworzenie spójnego systemu pomocy w mieście dla osób oraz grup, które są bezdomne lub też są narażone na wykluczenie społeczne. Program jest realizowany dzięki współpracy instytucji samorządowych oraz pozarządowych. Działania związane z programem to przede wszystkim szereg czynności zapobiegających zjawisku bezdomności, które polegają na świadczeniu różnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych tym zjawiskiem. Ponadto, celem programu jest również dostarczanie pomocy społecznej w formie zamieszkania socjalnego w postaci schronisk lub mieszkań chronionych. W Wodzisławiu Śląskim od lat funkcjonuje schronisko oraz mieszkanie chronione dla bezdomnych mężczyzn a od miesiąca grudnia 2015 roku uruchomiona została ogrzewalnia będąca również formą schronienia dla osób bezdomnych. Realizacja programu odbywa się przez współpracę pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim z następującymi instytucjami: Urząd Miasta,

Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, Wojewódzkie Ośrodki Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, Grupa Anonimowych Alkoholików, Towarzystwo Charytatywne „Rodzina“, Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn oraz inne placówki. W 2013 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim udzielił pomocy 40 osobom z powodu problemu bezdomności, natomiast w 2014 roku - 45 osobom.

Wnioski:

Instytucje pomocowe zlokalizowane na terenie miasta dobrze radzą sobie z przypadkami bezdomności występującej na terenie Wodzisławia Śląskiego. Na pozytywną ocenę zasługuje również fakt, iż w pomoc bezdomnym angażują się także instytucje pozarządowe, a zainteresowani mają możliwość skorzystania z różnych form schronienia. Rekomendacją, która jest zawarta w niniejszej strategii, jest kontynuacja w następnych latach Gminnego Programu Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu. Aktywizacja zawodowa tej grupy społecznej to pierwszy krok do wyjścia z tej trudnej sytuacji życiowej. W tym celu, władze lokalne powinny zorganizować cykl szkoleń motywujących, a także wesprzeć bezdomnych w poszukiwaniu pracy i przeciwdziałać ich wykluczeniu społecznemu.

Niepełnosprawność

Na wykluczenie społeczne i marginalizację szczególnie są narażone osoby niepełnosprawne. Nie istnieje jedna definicja tego terminu; możemy wyróżnić niepełnosprawność w modelu medycznym, społecznym, funkcjonalnym oraz prawnym. Prawo polskie definiuje niepełnosprawnych jako osoby, których stan fizyczny lub psychiczny uniemożliwia lub ogranicza trwale lub przez pewien okres czasu prawidłowe wypełnianie zadań związanych z rolą społeczną. Ze względu na formalny podział możemy wyróżnić 3 podstawowe stopnie niepełnosprawności tj. znaczny,

umiarkowany oraz lekki.¹¹Według Światowej Organizacji Zdrowia *osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.*¹²W Polsce liczba niepełnosprawnych wzrasta, co może wiązać się między innymi ze starzeniem się społeczeństwa. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć choroby, wypadki, zatrucia i urazy.¹³

Według danych GUS z 2011 roku, osoby niepełnosprawne z powiatu wodzisławskiego stanowiły 10,5% ogółu wszystkich mieszkańców powiatu (informacje zebrane na podstawie dobrowolnych deklaracji badanych w Narodowym Spisie Powszechnym). Poniższa tabela prezentuje informacje na temat liczby mieszkańców powiatu wodzisławskiego według kategorii niepełnosprawności w 2011 roku. Największy udział niepełnosprawnych stanowią osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym. 4,5% ogółu osób niepełnosprawnych z powiatu wodzisławskiego stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 45% ogółu niepełnosprawnych to osoby w wieku produkcyjnym, a 50,5% - osoby w wieku poprodukcyjnym. 46,3% wszystkich niepełnosprawnych z powiatu wodzisławskiego stanowili mężczyźni, a pozostałą część kobiety.

---

¹¹Balcerzak - Paradowska B.: Sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce. W: Raport IPiSS, Warszawa 2002

¹² Ibidem. WHO

¹³ GUS: Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 roku. Warszawa 2007; S. Kostrubiec, Stan zdrowia niepełnosprawnych. W: Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2005 - 2006

Odsetek mieszkańców powiatu wodzisławskiego według kategorii niepełnosprawności	
	2011
Ogółem niepełnosprawne razem	100,0% (N=16631)
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym	53,4%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	12,1%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim	18,7%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	16,3%
osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	3,6%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie razem	2,7%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności całkowite	46,6%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności poważne	2,9%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowane	11,2%

Tab. 19. Statystyki dotyczące niepełnosprawności według kategorii niepełnosprawności dla całego powiatu wodzisławskiego w 2011 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. N=16631

W 2014 roku w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej w Wodzisławiu Śląskim przebywało łącznie 55 niepełnosprawnych mieszkańców miasta (dzieci, młodzież, dorośli).

Sytuacja rynku pracy dla ogółu społeczeństwa jest trudna. Przyglądając się danym statystycznym Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim, ilość osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w sierpniu 2015 roku wyniosła 10 osób. Optymistyczną informacją jest to, iż w owym okresie sprawozdawczym zatrudniono 4 osoby niepełnosprawne (2 kobiety i 2 mężczyźni).

Niepełnosprawne dzieci z miasta Wodzisław Śląski mogą korzystać z pomocy terapeutycznej i wsparcia specjalistów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

oraz Niepublicznego ZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień. Dla dzieci niepełnosprawnych bogatą ofertę rehabilitacyjno-terapeutyczną posiada Wodzisławski Ośrodek Rehabilitacji i Terapii Dzieci i Młodzieży. Działalność Ośrodka ma kluczowe znaczenie nie tylko ze względu na pomoc niesioną dzieciom ze stwierdzoną już niepełnosprawnością, ale także ze względu na wspomaganie rozwoju dzieci, które zagrożone są niepełnosprawnością. W mieście ma swoją siedzibę Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. dr med. Alojzego Pawelca, do którego uczęszczają dzieci, wymagające specjalistycznego wsparcia dla swojego rozwoju. Dostępność tego typu placówek w mieście jest szczególnym udogodnieniem dla rodziców dzieci niepełnosprawnych. Na terenie miasta ma swoją siedzibę Stowarzyszenie Niepełnosprawnych oraz stowarzyszenie "Razem Rażniej". Ponadto, osobom niepełnosprawnym zamieszkującym powiat wodzisławski, wsparcia udziela Sekcja Wsparcia Specjalistycznego, Interwencji Kryzysowej i Rehabilitacji Społecznej. Prognozy demograficzne zakładają, iż stopniowo będzie rosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym i będzie ona znacznie przekraczać liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, w związku z tym zwiększy się ilość beneficjentów służby zdrowia.

Wnioski:

Niepełnosprawni zamieszkujący Wodzisław Śląski mogą liczyć na wsparcie ze strony instytucji pomocowych, organizacji pozarządowych oraz placówek oświatowych. Istotne są działania profilaktyczne dotyczące dzieci z zaburzonym rozwojem, gdyż zmierzają one do zahamowania rozwoju wielu zaburzeń o postępującym przebiegu, a czasami nawet całkowitego zatrzymania niekorzystnych zmian. Ponadto nakłady na wczesną interwencję i wczesne psychopedagogiczne wspomaganie rozwoju mogą przyczynić się do ograniczenia w przyszłości wydatków na opiekę zdrowotną, opiekę i świadczenia socjalne dla niesprawnych, niezaradnych, bez odpowiedniego wykształcenia oraz źle przystosowanych społecznie dorosłych osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne, ze względu na ograniczenia fizyczne w wykonywaniu niektórych czynności zawodowych, są szczególnie narażone na wykluczenie ekonomiczne. Bariery architektoniczne i transportowe to główne trudności w prowadzeniu życia społecznego i kulturalnego przez osoby niepełnosprawne. Działanie w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, jakie powinno zostać wdrożone, to stopniowa eliminacja wyżej wymienionych ograniczeń poprzez zastosowanie ulepszeń w komunikacji miejskiej

oraz w miejscach publicznych. W tym miejscu należy również pamiętać o niekorzystnych prognozach demograficznych. Wzrost udziału populacji osób w wieku poprodukcyjnym narzuca potrzebę działania w tym obszarze.

Zagrożenia współczesnej rodziny

Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną¹⁴, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

Jak wynika z danych zawartych w rozdziale dotyczącym wykluczenia społecznego na terenie miasta Wodzisław Śląski, znaczna część klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzysta z jego pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego. Poniższe statystyki dotyczą liczby rodzin, które otoczone są wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu wyżej wymienionej trudności.

Wyszczególnienie	Ogółem	
	2013	2014
Rodziny ogółem:	199	191
W tym:		
Rodzina niepełna	72	60
Rodzina wielodzietna	33	28

Tab. 20. Typy rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2013-2014. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

Jednym z lokalnych działań, które ma na celu ochronę podstawowej komórki społecznej jaką jest rodzina, jest Gminny Program Wspierania Rodziny w Wodzisławiu Śląskim na lata 2014-2016. Głównym celem programu jest wspieranie rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania poprzez realizowanie wspólnej polityki na rzecz wzmocnienia rodziny.

¹⁴ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Do celów szczegółowych Programu należy przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin, wzmocnienie funkcji opiekuńczo wychowawczej rodziny, promowanie wartości rodziny oraz propagowanie działań na rzecz edukacji dzieci i młodzieży. Ochrona i wsparcie dla rodzin odbywa się przy współpracy wielu instytucji i organizacji, m.in. Urzędu Miasta, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Wodzisławskiej Placówki Wsparcia Dziennego "Dziupla" (w tym świetlic środowiskowych), Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu "Fenix", Niepublicznego ZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień Al-Med, Grupy Anonimowych Alkoholików, Towarzystwa Charytatywnego Rodzina, Kuratorów Zawodowych przy Sądzie Rejonowym oraz placówek oświatowych.

Przemoc w rodzinie definiowana jest jako określony rodzaj zachowań zorientowanych na członka rodziny, które naruszają prawa oraz dobra osobiste danej jednostki. Odwołując się do art. 115 §11 Kodeksu Karnego, osoby wobec których stosowana jest przemoc, narażone są na utratę życia, uszczerbku na zdrowiu fizycznym i/lub psychicznym, naruszenie godności i nietykalności cielesnej oraz wolności.¹⁵ W tym miejscu warto wyróżnić kryteria mówiące o tym, kiedy mamy do czynienia z zachowaniami przemocowymi:¹⁶

- Intencjonalność - działania osoby stosującej przemoc są celowe; nie polegają jedynie na wyrządzeniu krzywd moralnych oraz fizycznych, ale przede wszystkim na osiągnięciu władzy oraz kontroli nad ofiarą,
- Nierówność siły - osoba stosująca przemoc charakteryzuje się nie tylko przewagą fizyczną; nierówność siły może objawiać się poprzez zajmowaną pozycję społeczną, status. Sprawca przemocy odczuwa i okazuje przewagę nad swoją ofiarą,
- Naruszenie godności i pozbawianie praw,

---

¹⁵ Reszpondek - Marcisz Dominika, Pojęcie przemocy na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a przestępstwo z art. 207§ 1 K.K

¹⁶ Reszpondek - Marcisz Dominika, Pojęcie przemocy na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a przestępstwo z art. 207§ 1 K.K

- Wywoływanie negatywnych emocji, cierpienia oraz wyrządzanie szkód psychicznych i fizycznych.

Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie jest zazwyczaj zjawiskiem permanentnym. Do głównych czynników ryzyka przemocy należą normy społeczne, które objawiają się w postaci przyzwolenia i akceptacji środowiska na tego typu akty. Inne czynniki to dziedziczenie wzorca przemocy, który może być przekazywany przez starszych członków rodziny na młodsze pokolenia- dzieci będące świadkami przemocy internalizują tego typu zachowania, które następnie są utrwalane w procesie socjalizacji. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu oraz stres związany z problemami ekonomicznymi i brak wsparcia od instytucji pomocowych również przyczynia się do występowania zjawisk przemocy. Możemy wyróżnić następujące typy zachowań przemocowych:

- przemoc fizyczna (zadawanie bólu fizycznego, obrażeń cielesnych, pozbawienie życia),
- przemoc psychiczna (wywoływanie szkód moralnych),
- przemoc seksualna (wymuszanie na drugiej osobie zachowań seksualnych),
- przemoc ekonomiczna (ograniczanie zasobów finansowych i materialnych, uzależnienie ekonomiczne od sprawcy),
- zaniedbanie.

Badanie zjawiska przemocy jest trudnym zadaniem. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego iż są krzywdzone przez najbliższych. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki CBOS cytowane poniżej. Do zakresu działań władz samorządowych powinna należeć pomoc ofiarom przemocy oraz podejmowanie kroków mających na celu przeciwdziałanie tego typu zjawiskom w rodzinach.

„Częściej niż co czwarty Polak (28%) deklaruje, że zna osobiście lub z widzenia kobiety bite przez partnerów. (...) Co trzecia kobieta (32%) deklaruje, że zna kobiety bite przez mężów. Obecnie co dziewiąty respondent żyjący w stałym związku (11%) deklaruje, że doświadczył przemocy domowej (5% przyznaje, że w ich przypadku takie zdarzenia miały miejsce

co najmniej kilka razy). Również co dziewiąty dorosły (11%) przyznaje, że zdarzyło mu się być sprawcą przemocy domowej.”¹⁷

Władze miasta Wodzisław Śląski realizują *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2014-2020*.¹⁸Celem Programu jest przede wszystkim ograniczenie skali zjawiska przemocy wśród rodzin w mieście Wodzisław Śląski oraz osiągnięcie większej skuteczności działań prewencyjnych w tych rodzinach. W Programie należy wyróżnić trzy obszary działań: profilaktyka, interwencja, terapia i wsparcie.

Cel główny Programu to:

- Poprawa funkcjonowania rodzin z terenu miasta Wodzisław Śląski poprzez przeciwdziałanie przemocy w rodzinach oraz stworzenie gminnego systemu wsparcia i ochrony rodzin z terenu miasta Wodzisław Śląski dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Realizacja programu jest monitorowana, a produktem tego działania są roczne sprawozdania składane Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego przez Komendę Powiatową Policji w Wodzisławiu Śląskim, Prokuraturę Rejonową, Sąd Rejonowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wodzisławską Placówkę Wsparcia Dziennego "Dziupla", Specjalistyczny Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe. Częstkowe sprawozdania z realizacji Programu będą składane przez Zespół Interdyscyplinarny Prezydentowi Miasta. Oto wybrane statystyki dotyczące występowania zjawiska przemocy w rodzinie:

- W 2013 roku miało miejsce 3915 interwencji policyjnych, w tym 570 interwencji dotyczyło przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła łącznie 678 osób, w tym 507 kobiet, 86 mężczyzn oraz 85 małoletnich. Sprawcami przemocy w rodzinie było łącznie 571 osób, w tym 51 kobiet, 518 mężczyzn oraz 2 nieletnich. 424 sprawców

---

¹⁷ CBOS „Przemoc i konflikty w domu”, 2012r.

¹⁸Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym w związku z art.6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. nr 180 poz. 1493 z późn. zmianami).

znajdowało się pod wpływem alkoholu (20 kobiet, 404 mężczyzn). Liczba dzieci obecnych podczas interwencji - 85,

■ W 2014 roku miało miejsce 3690 interwencji policyjnych, w tym 533 interwencje dotyczyły przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła łącznie 653 osób, w tym 477 kobiet, 108 mężczyzn oraz 68 małoletnich. Sprawcami przemocy w rodzinie było łącznie 539 osób, w tym 481 mężczyzn, 55 kobiet oraz 3 nieletnich. 406 sprawców znajdowało się pod wpływem alkoholu (33 kobiety i 373 mężczyzn). Liczba dzieci obecnych podczas interwencji - 68,

■ W związku z procedurą *Niebieskich Kart*, która obejmuje ogół działań realizowanych w odniesieniu do uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie, na terenie miasta Wodzisław Śląski w 2014 roku liczba sporządzonych *Niebieskich Kart*, które wpłynęły do Zespołu wyniosła 225, w tym:

- Komenda Powiatowa Policji - 185
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - 36
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych-2
- inne: Zespół Interdyscyplinarny Gliwice - 1, Miejski Ośrodek Pomocy

Rodzinie Gliwice - 2

- Liczba procedur, które wszczęto w 2014 roku - 175
- Liczba procedur prowadzonych w 2014 roku - 258
- Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart C - 123
- Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart D -70
- Liczba osób objętych procedurą Niebieskich Kart w 2014 - 766 (w tym: kobiety - 264, mężczyźni - 263, dzieci - 239)
- Liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart z powodu ustania przemocy w rodzinie - 180
- Liczba zakończonych procedur NK z powodu braku zasadności podejmowania działań - 17
- Liczba powołanych grup roboczych - 175
- Liczba posiedzeń grup roboczych - 747

- w 2013 roku liczba sporządzonych *Niebieskich Kart*, które wpłynęły do Zespołu wyniosła 275, w tym:
  - Komenda Powiatowa Policji - 206
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - 63
  - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 3
  - Oświata - 3
  - inne: Zespół Interdyscyplinarny Gliwice - 1, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Gliwice - 2
- Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart C - 173
- Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart D - 110
- Liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart z powodu ustania przemocy w rodzinie - 193
- Liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart z powodu braku zasadności podejmowania działań - 15
- Liczba powołanych grup roboczych - 217
- Liczba przekazanych przez Zespół zawiadomień do organów ścigania (Policja, Prokuratura) o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie) - 40

Do głównych zasobów instytucjonalnych Wodzisławia Śląskiego w sferze rozwiązywania problemów występujących w rodzinie należy m.in. Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych, Fenix - Psychoterapia Uzależnień (Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu), NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień AL-MED, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego "Dziupla", Punkt Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie i rodzin z problemem alkoholowym oraz wiele innych instytucji.

- W Powiatowym Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim organizowane są liczne oddziaływania korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy w formie zajęć pod kontrolą

trenera. Dodatkowo ośrodek oferuje pomoc dla ofiar przemocy domowej w postaci grup wsparcia (np. dla kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie).

– 2013 rok:

- Liczba rodzin korzystających z pobytu całodobowego w Powiatowym Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie - 7,
- Rodziny z problemem alkoholowym -4,
- Liczba osób, które skorzystały z konsultacji psychologiczno-pedagogicznych - 113 osób (w tym w 43 rodzinach występuje problem alkoholowy).

– 2014 rok:

- Liczba rodzin korzystających z pobytu całodobowego w Powiatowym Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie - 4,
- Rodziny z problemem alkoholowym - 2,
- liczba osób, które skorzystały z konsultacji psychologiczno-pedagogicznych - 108 osób (w tym w 34 rodzinach występuje problem alkoholowy).

■ Pod Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim podlega Punkt Konsultacyjny. Punkt Konsultacyjny prowadzi działalność dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i rodzin z problemem alkoholowym. Usługi Punktu Konsultacyjnego przeznaczone są dla mieszkańców miasta Wodzisław Śląski i świadczone są bezpłatnie. W ramach Punktu udzielane są konsultacje świadczone przez psychologa, psychiatrę, prawnika. Dodatkowo zarówno psychiatra, jak i psycholog posiadają certyfikaty specjalisty terapii uzależnień. Obsługę Punktu prowadzą pracownicy socjalni, którzy dokonują zapisów zainteresowanych osób. Zakres działalności Punktu obejmuje poradnictwo w zakresie pomocy psychologicznej, psychiatrycznej oraz prawnej, ukierunkowane na zdiagnozowanie problemów klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie, zaplanowanie pomocy, udzielenie wsparcia, a także prowadzenie

działalności informacyjnej i edukacyjnej, motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia leczenia.

- W tym miejscu warto również wspomnieć o działalności Wodzisławskiej Placówki Wsparcia Dziennego "Dziupla", która pełni bardzo ważną rolę w opiece nad najmłodszymi mieszkańcami miasta, którzy są zagrożeni wykluczeniem społecznym ze względu na niekorzystną sytuację rodzinną, w tym przemoc domową. W ramach Wodzisławskiej Placówki Wsparcia Dziennego "Dziupla" działają świetlice środowiskowe i kluby młodzieżowe:

- Klub Młodzieżowy
- Świetlica środowiskowa nr 1 - ul. Jana 27
- Świetlica środowiskowa nr 2 - Wilchwy
- Świetlica środowiskowa nr 3 - Jedłownik
- Świetlica środowiskowa nr 4 – Turzyczka

Wnioski:

Władze lokalne Wodzisławia Śląskiego są świadome istnienia konkretnych problemów w rodzinach mieszkańców. Władze miasta wykazują zainteresowanie i chęć do pomocy potrzebującym beneficjentom. Jak wynika z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych 2015, w rodzinach młodych mieszkańców miasta panuje dobra atmosfera - uczniowie pozytywnie oceniają jakość relacji z rodzicami. Zauważalna jest sprawna komunikacja wśród pracowników instytucji działających na rzecz rodziny; wypracowano efektywny system pomocy rodzinom dotkniętym problemami. Do potrzebujących rodzin skierowane są odpowiednie inicjatywy pomocowe, a zainteresowani mogą skorzystać ze specjalistycznych porad psychologicznych, socjalnych oraz prawnych. Niestety, mieszkańcy posiadają niski poziom wiedzy na temat inicjatyw związanych z pomocą rodzinom. Aktywne współdziałanie mieszkańców i instytucji na rzecz pomocy rodzinie to jeden z głównych celów niniejszego dokumentu. Władze lokalne powinny w dalszym ciągu pozyskiwać dofinansowanie na określone inicjatywy z budżetu państwa oraz funduszy Unii Europejskiej. Placówki oświatowe wraz z instytucjami pozarządowymi i placówkami wsparcia dziennego powinny wzmocnić współpracę

w ramach której należy opracować skuteczny program oddziaływań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocą oraz uzależnień. Miasto powinno podejmować działania mające na celu pogłębienie i wzmocnienie świadomości mieszkańców na temat przemoc fizycznej, psychicznej i ekonomicznej.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży.¹⁹ Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich. Jak wynika z danych szacunkowych podanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, około 2% populacji jest uzależniona od alkoholu oraz około 4% małoletnich wychowuje się w rodzinie do której przynależy osoba uzależniona od alkoholu. Szacuje się, że w miastach o wielkości do 50 000 osób na uzależnienie od alkoholu cierpi średnio około 1000 osób, około 1000 osób dorosłych żyje w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice) oraz około 2000 dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholików. Jak wynika z danych szacunkowych PARPA, w miastach do 50000 mieszkańców, mieszka około 2500 – 3000 osób pijących szkodliwie oraz około 2600 ofiar przemoc domowej w rodzinach z problemem alkoholowym. Zjawisko uzależnienia od alkoholu jest bardzo trudne do zbadania, lecz na podstawie powyższych danych szacunkowych można podejrzewać, że zbliżona liczba osób z danym problemem zamieszkuje obszar miasta Wodzisław Śląski.

W 2013 roku z powodu problemu uzależnień z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało 109 rodzin, natomiast w 2014 roku - 107 rodzin. W mieście funkcjonuje Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto

---

¹⁹Minkiewicz A. (2001) Patologia społeczna. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 291-292.

realizowany jest *Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii*. W ramach Programu władze miasta zobowiązane są do zapewnienia dostępności do specjalistycznej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osób, które są uzależnione od alkoholu i narkotyków. Miasto dostarcza osobom współuzależnionym pomocy prawnej, psychologicznej oraz ochronnej przed zachowaniami przemocowymi, prowadzi działalność profilaktyczną i informacyjną wśród mieszkańców miasta, a w szczególności uczniów w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. Zadaniem miasta jest również współpraca i wspieranie w działaniach profilaktycznych osób fizycznych oraz instytucji takich jak Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”, Komenda Powiatowa Policji, dyrektorów placówek oświatowych oraz innych instytucji.

Ilość wydanych zezwoleń związanych ze sprzedażą napojów alkoholowych (ogółem 192 - stan na dzień 11.05.2015 r.), w tym:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 104
  - od 4,5% do 18% - 91
  - powyżej 18% - 91
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 78
  - od 4,5% do 18% - 32
  - powyżej 18% - 56

Zakres badania w ramach Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych obejmuje szereg problemów, w tym spożywania alkoholu i narkotyków przez dorosłych mieszkańców, a także doświadczeń młodych mieszkańców z substancjami psychoaktywnymi. Nieduży odsetek badanych mieszkańców 20% wskazał na częste spożywanie alkoholu (kilka razy w miesiącu), zaś 5,6% badanych dorosłych mieszkańców Wodzisławia Śląskiego przyznało, że przynajmniej raz w życiu zażyło narkotyki. Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące doświadczeń uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych z substancjami psychoaktywnymi.

Problem społeczny	Szkoły Podstawowe		Gimnazjum		Szkoły Ponadgimnazjalne	
	N	%	N	%	N	%
Picie alkoholu	35	14,5	177	65,8	378	78,3
Palenie papierosów	23	9,6	120	44,6	248	52,8
Używanie narkotyków	3	1,2	39	14,4	72	14,9
Używanie dopalaczy	-	-	4	1,5	22	4,6

Tab.21. Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych.
N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów.

Dane zamieszczone w powyższej tabeli przedstawiają odpowiedzi uczniów na pytania o przynajmniej jednorazowe doświadczenie z napojami alkoholowymi, papierosami, narkotykami i dopalaczami, odnoszą się one do zjawiska eksperymentowania przez dzieci i młodzież z tymi substancjami. Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Najbardziej rozpowszechnione jest wśród uczniów spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie wyrobów tytoniowych. Niepokojący jest znaczny odsetek badanych gimnazjalistów oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy mieli przynajmniej jednorazowy kontakt z alkoholem, papierosami oraz narkotykami. Żaden z uczniów szkoły podstawowej nie odpowiedział twierdząco na pytanie o używanie dopalaczy w ciągu swojego życia. W szkole ponadgimnazjalnej do zażywania dopalaczy przyznało się 1,5% uczniów, a w gimnazjalnej - 4,6%. 4,4% uczniów szkoły podstawowej, 3,3% gimnazjalistów i 4,6% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej odpowiedziało twierdząco na to pytanie.

Na terenie miasta mają miejsce zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu oraz używaniem substancji psychoaktywnych. Poniżej przedstawione zostały statystyki związane z rodzajem przestępstwa/wykroczenia pod wpływem środków odurzających:²⁰

- 170 interwencji Straży Miejskiej związanych z nadużywaniem alkoholu w 2014 roku (178 interwencji w 2013 roku).
- 94 osoby prowadziły pojazdy na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (59 w 2013 roku),

²⁰ KPP Wodzisław Śląski

- 45 osób prowadziło pojazdy na drodze publicznej po użyciu alkoholu (32 w 2013 roku),
- 3 wypadki pod wpływem alkoholu (2 w 2013 roku),
- 432 osoby doprowadzone do wytrzeźwienia ogółem (340 w 2013 roku).

Problem nadużywania alkoholu występuje w Wodzisławiu Śląskim, lecz istnieją ośrodki i instytucje, oferujące specjalistyczną pomoc, z której mogą korzystać osoby z problemami alkoholowymi.

- Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2013 roku:
  - odbyło się 26 ogólnych posiedzeń Komisji,
  - przeprowadzono 122 rozmowy,
  - w 2013 roku wydano 127 postanowień opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 18 dotyczących jednorazowego zezwolenia oraz 109 dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży lub poza miejscem sprzedaży,
  - do komisji wpłynęło 122 wniosków o leczenie odwykowe,
  - wydano 59 zleceń o przeprowadzenie badania przez biegłych sądowych,
  - skierowano 51 wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.
- Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2014:
  - odbyły się 24 ogólne posiedzenia Komisji,
  - przeprowadzono 100 rozmów,
  - w 2014 roku wydano 112 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 18 dotyczących jednorazowego zezwolenia oraz 94 dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów

alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży lub poza miejscem sprzedaży,

- do komisji wpłynęło 100 wniosków o leczenie odwykowe,
- wydano 93 zlecenia o przeprowadzenie badania przez biegłych sądowych,
- skierowano 92 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

Tak jak już to wcześniej zostało wspomniane w części o instytucjach świadczących pomoc w przypadku występowania przemocy w rodzinie, zainteresowani borykający się z problemem uzależnienia lub osoby współuzależnione mogą skorzystać z pomocy Punktu Konsultacyjnego.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz technologii sprawił, że pojawiły się nowe formy uzależnień behawioralnych. Nadmierne korzystanie z komputera może przeistoczyć się w uzależnienie, a co za tym idzie, może doprowadzić do poważnych konsekwencji oddziałujących na zdrowie psychiczne jednostki. Jak wynika z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych zrealizowanej w 2015 roku na terenie miasta, 48,3% badanych uczniów szkoły podstawowej, 50,9% gimnazjalistów oraz 54% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej do ulubionych form spędzania wolnego czasu zalicza korzystanie z komputera. 17,1% uczniów szkoły podstawowej, 29% gimnazjalistów oraz 30,8% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej spędza przed komputerem ponad 3 godziny dziennie.

Profilaktyka dotycząca przeciwdziałaniu uzależnieniom

Ważne jest, aby szkoła była miejscem, które przyczyni się do budowy systemu wartości młodego człowieka oraz ostrzeże i poinformuje go o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych działań. W mieście organizowane są różne działania profilaktyczne dla młodzieży w formie warsztatów, kolonii, obozów oraz programów.

- W 2013 roku zrealizowano następujące oddziaływania profilaktyczne:

Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego

- Lokalna kampania realizowana wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Wodzisławiu Śląskim oraz Wojewódzkim Ośrodkiem Lecznictwa Odwykowego i Zakładem Opiekuńczo-Lecznicznym w Gorzycach pn. *Uzależnienia drogą donikąd*, programy profilaktyczne realizowane przez placówki oświatowe, realizacja programu *ARION – Profilaktyka Narkomanii* - ilość osób uczestniczących: 2060 uczniów, 50 nauczycieli, 359 rodziców,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych - ilość osób uczestniczących: 32 uczniów,
- Program realizowany przez Straż Miejską pt.: *Bezpieczna droga do szkoły*,
- *Bezpieczne ferie zimowe, Bezpieczne wakacje, Bezpieczna zielona szkoła*,
- Akcje ekologiczne: sprzątanie lasu i kąpieliska Balaton, liczba uczestników: 130 osób,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - ilość osób uczestniczących: 160 uczniów,
- Organizacja zajęć profilaktycznych o charakterze uniwersalnym dla grup zwiększonego ryzyka w świetlicach, ośrodkach, klubach młodzieżowych i innych miejscach organizujących wolny czas dla osób zagrożonych w ich środowisku lokalnym – 137 osób, w tym 48 rodziców,
- Przeciwdziałanie narkomanii poprzez realizację projektów profilaktycznych przeznaczonych dla wszystkich mieszkańców lub korekcyjno-pomocowych skierowanych do osób eksperymentujących z narkotykami i uzależnionych - ilość osób uczestniczących: 215,
- Zwiększenie możliwości adaptacyjnych i samorozwojowych w środowiskach lokalnych poprzez organizację wolnego czasu i nabycie nowych umiejętności językowych młodzieży miasta Wodzisław Śląski zagrożonej wykluczeniem społecznym - ilość osób uczestniczących: 15,
- Prowadzenie telefonów zaufania dla osób z problemem uzależnienia,
- Realizacja kampanii *Zachowaj trzeźwy umysł*. W 2013 roku uczestnictwo zadeklarowało pięć placówek oświatowych z terenu miasta Wodzisławia Śląskiego,

- Realizacja kampanii *Postaw na rodzinę*. W kampanię włączyło się 8 placówek oświatowych,
- Realizacja kampanii *Narkotyki? Jestem na nie!* adresowanej do uczniów VI klasy szkół podstawowych i klas 1-3 szkół gimnazjalnych z terenu miasta Wodzisławia Śląskiego,

Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”

- Profilaktyczne warsztaty filmowe, warsztaty kulinarne, zajęcia profilaktyczne - ilość osób uczestniczących: 32 uczniów,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych -ilość osób uczestniczących: 160,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych -ilość osób uczestniczących: 29,
- Program radzenia sobie ze złością „Kiedy złość przychodzi z wizytą” -ilość osób uczestniczących: 14,
- Dzieci lubią jogę – warsztaty wzmacniające rozwój emocjonalny (12 osób),

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych -ilość osób uczestniczących: 39,

■ W 2014 roku zrealizowano następujące oddziaływania profilaktyczne:

Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego

- Lokalna kampania realizowana wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Wodzisławiu Śląskim oraz Wojewódzkim Ośrodkiem Lecznictwa Odwykowego i Zakładem Opiekuńczo-Lecznicznym w Gorzycach pn. *Uzależnienia drogą donikąd*, programy profilaktyczne realizowane przez placówki oświatowe, realizacja programu profilaktycznego pn. *Archipelag Skarbów*, realizacja programu

- profilaktyczno-wychowawczego „Epsilon” - ilość osób uczestniczących: 1958 uczniów, 71 nauczycieli, 587 rodziców,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych - ilość osób uczestniczących: 91,
  - Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - ilość osób uczestniczących: 175,
  - Realizacja kampanii *16 dni przeciwko przemocy wobec kobiet*, w tym przeprowadzenie programu profilaktycznego Fundacji Dzieci Niczyje - *Nie daj się* - ilość osób uczestniczących: ok. 100,
  - Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu edukację i promocję w zakresie: abstynencji kobiet w ciąży oraz problemu FAS/FAE u dzieci, trzeźwości kierowców, zdrowia psychicznego w odniesieniu do problemów uzależnień i przemocy oraz innych patologii społecznych - ilość osób uczestniczących: 97,
  - Realizacja działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym - ilość osób uczestniczących: 12,
  - Zwiększenie możliwości adaptacyjnych i samorozwojowych w środowiskach lokalnych poprzez organizację wolnego czasu i nabycie nowych umiejętności językowych młodzieży miasta Wodzisław Śląski zagrożonej wykluczeniem społecznym - ilość osób uczestniczących: 15,
  - Organizacja kampanii, realizacja programów i działań edukacyjnych promujących m.in. zwiększenie świadomości młodzieży (rodziców) na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież - ilość osób uczestniczących: 64,
  - Realizacja programów profilaktyki narkomanii adresowanych do dzieci i młodzieży oraz rodziców w ramach profilaktyki uniwersalnej - ilość osób uczestniczących: 229,
  - Realizacja programów profilaktyki narkomanii adresowanych do dzieci i młodzieży z grup ryzyka ze środowisk marginalizowanych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym oraz dzieci i młodzieży ze specjalnymi

potrzebami edukacyjnymi (w ramach profilaktyki narkomanii selektywnej i wskazującej) - ilość osób uczestniczących: 47,

- Prowadzenie telefonów zaufania dla osób z problemem uzależnienia,
- Program *Bezpieczna droga do szkoły* zrealizowany wspólnie ze Strażą Miejską -ilość osób uczestniczących: 850, a także Bezpieczne ferie – ok. 850 os., Bezpieczne wakacje – ok. 850 os., Bezpieczna zielona szkoła – ok. 200 os.,
- Realizacja kampanii *16 dni przeciwko przemocy wobec kobiet*, w tym przeprowadzenie programu profilaktycznego Fundacji Dzieci Niczyje - *Nie daj się* - ilość osób uczestniczących: ok. 100,
- Akcja „Bezpieczna Kobieta” realizowana przez Straż Miejską, Policję i Agencję Ochrony „Tygrys”,
- Realizacja kampanii *Odpowiedzialny Kierowca* oraz *Przeciw pijanym kierowcom*,

Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”

- Profilaktyczne warsztaty filmowe, warsztaty sportowe, warsztaty kulinarne, arteterapia, zajęcia indywidualne, zajęcia profilaktyczne - ilość osób uczestniczących - 83 uczniów,
- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym -ilość osób uczestniczących:11,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych -ilość osób uczestniczących: 50,
- *Przyjaciele Zippiego* - ilość osób uczestniczących:12,
- Programy profilaktyczne autorstwa wychowawców Placówki - ilość osób uczestniczących: 84 dzieci,
- Program radzenia sobie ze złością *Kiedy złość przychodzi z wizytą* - ilość osób uczestniczących: 14,

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych -ilość osób uczestniczących: 25,
- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym -ilość osób uczestniczących:5.

Wnioski:

Mieszkańcy miasta Wodzisław Śląski są świadomi powagi problemu uzależnień. Jak pokazują wyniki badań, które zostały przeprowadzone na potrzeby realizacji Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w 2015 roku, młodzi mieszkańcy często przejawiają zachowania agresywne pod wpływem alkoholu. Zagrożenie stanowią również osoby pijące alkohol w obrębie punktów sprzedaży, co jest związane m.in. ze społecznym przyzwoleniem dla picia alkoholu. Sprzedawcy pracujący na terenie miasta, nie mają problemu z odmawianiem sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nieletnim. Niepokojącą informacją jest mała wiedza dorosłych mieszkańców o lokalnych działaniach, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu. Niski procent osób dorosłych miał kontakt z narkotykami. Pozytywną informacją wyłaniającą się z przeprowadzonej analizy danych zastanych jest liczba oddziaływań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, pomimo to stosunkowo wysoki odsetek badanych uczniów zażywał psychoaktywne substancje tj. alkohol, narkotyki, dopalacze. Wyzwaniem dla placówek oświatowych, instytucji samorządowych i pozarządowych na lata 2016-2025 jest kontynuacja realizacji programów profilaktycznych od początku edukacji oraz zapewnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla osób dorosłych i młodzieży. Kolejnym działaniem strategicznym w obszarze uzależnień, jest zorganizowanie warsztatów profilaktycznych dotyczących zagrożeń w sieci, cyberprzemocy oraz uzależnienia od komputera.

Infrastruktura

Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych przeprowadzona w Wodzisławiu Śląskim w 2015 roku miała na celu poznanie podstawowych problemów społecznych w opinii mieszkańców. 14,7% mieszkańców uznało, że problemy mieszkaniowe są bardzo poważną kwestią, która występuje na terenie ich miasta, natomiast 25,1% ankietowanych wskazało, że jest to poważny problem. Zaledwie 1,2% badanych wskazało, że problemy mieszkaniowe nie występują w Wodzisławiu Śląskim.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku w mieście Wodzisław Śląski istniało ogółem 16615 mieszkań, w tym 16543 mieszkań wyposażonych było w wodociąg,

16441 mieszkań – ustęp splukiwany, 16351 mieszkań – łazienkę, 16008 mieszkań – centralne ogrzewanie, 11511 mieszkań – gaz sieciowy. Łączna liczba izb wynosi 64915, a całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań to 1190594 m². W zasobach mieszkaniowych miasta znajduje się 2456 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 105379 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 71,7 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę jest równa 24,4 m². Na 1000 mieszkańców miasta przypada 341 mieszkań. W Wodzisławiu Śląskim znajduje się 146 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni użytkowej 3621 m². W 2013 roku miały miejsce 32 toczące się w sądzie postępowania eksmisyjne z lokali mieszkalnych w zasobach miasta. Statystyki te warto skonfrontować z danymi dla powiatu wodzisławskiego. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w powiecie wynosi 87,4m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w powiecie wynosi 26,8m², natomiast liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców powiatu wodzisławskiego wynosi 306.

W 2014 roku w zasobach mieszkalnych miasta znajdowało się 147 mieszkań socjalnych (łączna powierzchnia użytkowa mieszkań: 3595 m²) oraz 2456 mieszkań komunalnych (łączna powierzchnia mieszkań: 105379 m²).

Na terenie miasta Wodzisław Śląski znajdują się siedem turystycznych obiektów noclegowych (Hotel Amadeus, Gościniec Wodzisławski, Hotel Ostrawa, Hotel Leśniczówka, Dworek nad Stawem, Dom Gościnny Jordan, Campingi Goślaw Jedłownik).

Wnioski:

Znaczna część mieszkańców Wodzisławia Śląskiego dostrzega problemy mieszkaniowe występujące na terenie miasta, co jest również pośrednio związane z potencjalnymi decyzjami osiedleńczymi. Rodzina zamieszkująca miasto średnio posiada mniejsze mieszkanie w porównaniu do statystyk dla całego powiatu. Władze lokalne w kolejnych latach wdrażania strategii powinny zwiększyć dostęp do lokali socjalnych oraz mieszkań chronionych, co jest jednoznaczne z polityką wspierania rodziny oraz ofiar przemocy. Należy też zwiększyć dostępność działek pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne oraz umożliwić skrócony czas przygotowania nieruchomości gruntowych pod zabudowę.

W celu zwiększenia potencjału miejscowości należy również poszerzyć ofertę spędzania wolnego czasu w ramach szeroko pojętego sportu i rekreacji np. poprzez budowę nowej i modernizację istniejącej bazy sportowej. Szczególne znaczenie dla rozwoju w mieście będzie mieć rozbudowa ośrodka rekreacyjnego „Balaton” stanowiącego znaczącą atrakcję turystyczną.

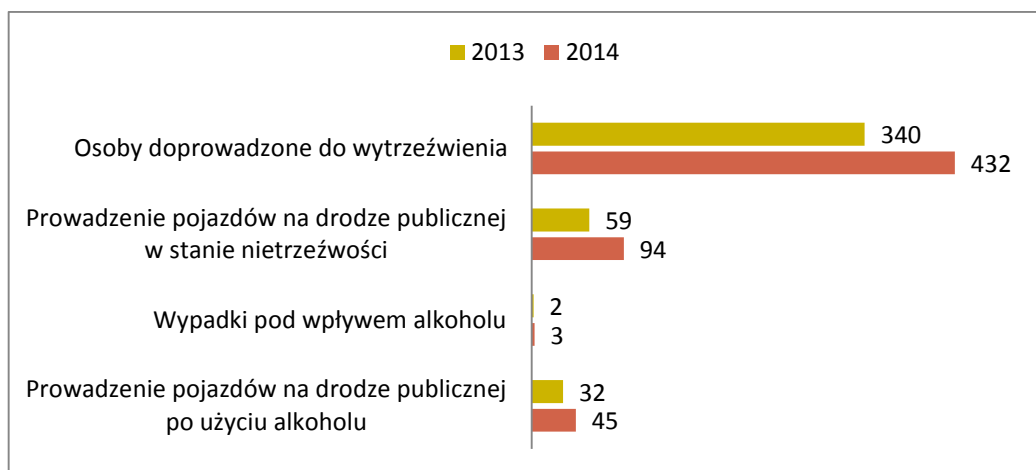
Stan bezpieczeństwa publicznego

Pojęcie bezpieczeństwa publicznego zdaniem Joanny Filaber w prawie administracyjnym nie zostało zdefiniowane w sposób precyzyjny.²¹ Należy podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa jest jedną z najważniejszych funkcji, jakie powinno wypełnić państwo. Bezpieczeństwo publiczne *„to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólnoprzyjęte normy postępowania. Bezpieczeństwo publiczne jest także stanem w społeczeństwie, który umożliwia jego sprawne funkcjonowanie. Zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego mogą mieć charakter zarówno wewnętrzny jak i zewnętrzny, czyli mieszczą się tu ingerencje ze strony innych podmiotów państwowych w sprawy wewnętrzne, a także wewnętrzne konflikty i napięcia społeczne. Często przestępczość zakłóca ten ład, co rodzi w społeczeństwie poczucie niesprawiedliwości i braku kontroli państwa nad tym zjawiskiem.”*

Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Poniżej zostały przedstawione wybrane statystyki na temat rodzajów przestępstw lub wykroczeń, w tym także popełnionych pod wpływem środków odurzających w latach 2013-2014.

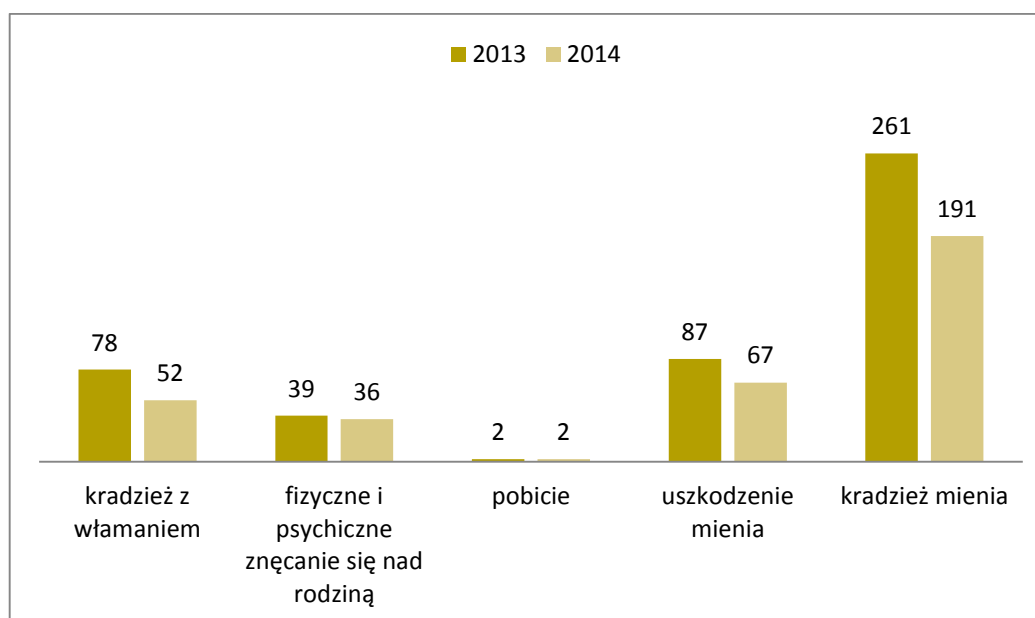
---

²¹<http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/34474/016.pdf> dostęp on-line: 14.02.2015 r.

Wykres nr 4. Rodzaje przestępstw i wykroczeń popełnionych na terenie miasta Wodzisław Śląski. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

W 2014 roku na terenie miasta Wodzisław Śląski stwierdzono 52 przypadki kradzieży z włamaniem (78 przypadków w 2013 roku), 36 przypadków fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną (39 przypadków w 2013 roku), 67 przypadków uszkodzenia mienia (87 w 2013 roku) oraz 191 przypadków kradzieży mienia (261 w 2013 roku). Wykres poniżej zawiera dane dotyczące przestępstw stwierdzonych na terenie miasta Wodzisław Śląski.

Wykres nr 5. Rodzaje wydarzeń kryminalnych, które zaistniały na terenie miasta Wodzisław Śląski w latach 2013-2014. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

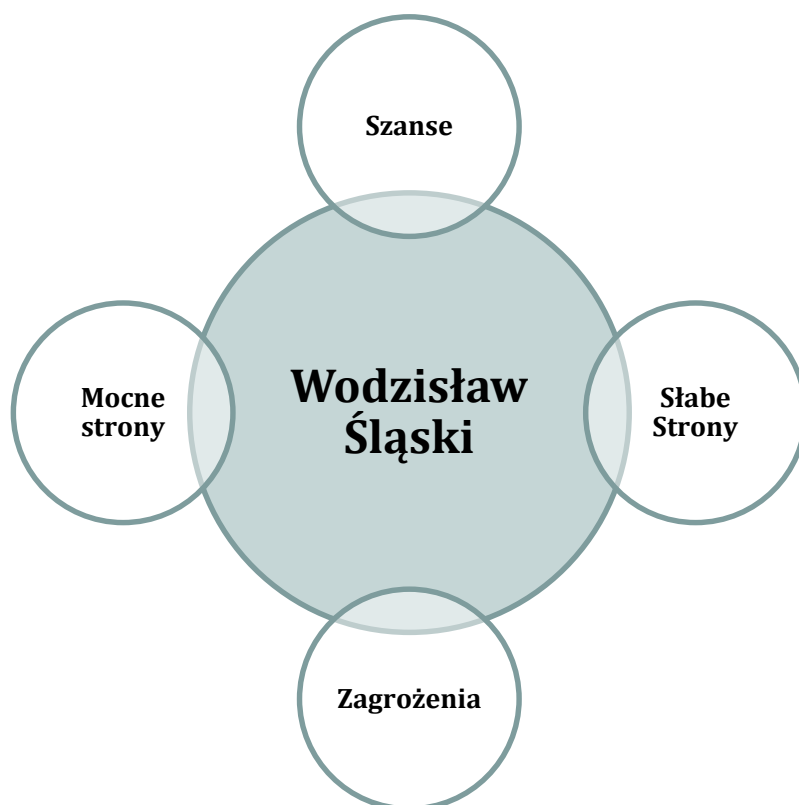

Wnioski:

Bezpieczeństwo publiczne to jeden z elementarnych aspektów, który składa się na ocenę jakości życia w danej miejscowości oraz jest brany pod uwagę w trakcie podejmowania decyzji o osiedleniu się lub inwestycjach. Bezpieczne miasto, to także atrakcyjne miasto. Instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo w Wodzisławiu Śląskim poprawnie identyfikują oraz reagują na zagrożenia, które występują na badanym obszarze. Jak wynika z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych z 2015 roku, nieznaczny odsetek mieszkańców doznał nieprzyjemnych zdarzeń w postaci bójki lub kradzieży. Bezpieczeństwo publiczne dotyczy również sytuacji panującej w szkołach. Zdecydowana większość badanych uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych czuje się bezpiecznie w swoim środowisku szkolnym. W ramach podejmowanych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa władze miasta Wodzisławia Śląskiego powinny w swoich działaniach uwzględnić dalszy rozwój monitoringu miejskiego. Ważnym elementem realizacji strategii powinna być promocja telefonicznych numerów interwencyjnych wśród mieszkańców.

Analiza szans, zagrożeń, mocnych oraz słabych stron miasta Wodzisław Śląski

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również powiaty oraz miasta. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do szeroko rozumianych kwestii społecznych w mieście Wodzisław Śląski.

Mocne strony

- Stosunkowo niski poziom bezrobocia.
- Dobra lokalizacja miasta wynikająca z jego przygranicznego i komunikacyjnego usytuowania.
- Poprawna identyfikacja i monitoring występujących problemów społecznych w mieście przez władze lokalne.
- Liczne zabytki, bogata historia.
- Wodzisławskie Centrum Kultury.
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji z obiektami: Kryta Pływalnia Manta, Rodzinny Park Rozrywki Trzy Wzgórza.
- Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego "Dziupla".
- Działalność licznych organizacji pozarządowych.
- Dobra infrastruktura sportowa.
- Różnorodność oddziaływań profilaktycznych prowadzonych w szkołach.
- Bogata oferta sposobów spędzania wolnego czasu dla młodzieży i dzieci.
- Stworzenie możliwości dokształcania się i podwyższania kompetencji zawodowych poprzez realizację programów aktywizujących dla osób bezrobotnych lub narażonych na wykluczenie materialne i zawodowe.
- Znaczny odsetek osób biorących udział w miejskich imprezach o charakterze kulturowym.
- Znaczny odsetek osób (szczególnie mężczyzn) biorących aktywny udział w zajęciach sportowych.
- Dostęp do świadczeń rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością.
- Inicjatywy skierowane do osób starszych (np. Wodzisławska Karta Seniora).
- Wysoki odsetek mieszkańców, którzy posiadają wiedzę na temat instytucji, do których należy udać się by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy.
- Opracowanie Strategii Rozwoju Miasta na lata 2015-2020.
- Edukacja uczniów pod kątem bezpieczeństwa i ekologii.
- Sieć szerokopasmowego internetu (hotspoty).

- Dobra współpraca miasta z lokalnymi przedsiębiorcami.

Słabe strony

- Malejąca liczba mieszkańców.
- Niekorzystne prognozy demograficzne - w przyszłości odsetek osób w wieku poprodukcyjnym będzie przewyższał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Malejąca liczba małżeństw zawieranych przez mieszkańców przekładająca się bezpośrednio na niską dzietność.
- Problem występowania długotrwałego bezrobocia.
- Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych.
- Brak odpowiednich form wsparcia bezrobocia.
- Znaczny odsetek mieszkańców nieposiadających wiedzy o lokalnych działaniach wspierających osoby bezrobotne i zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Niewystarczająca oferta form opieki nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lat.
- Niewystarczająca infrastruktura zapewniająca opiekę nad osobami niepełnosprawnymi, nieuleczalnie chorymi oraz starszymi.
- Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych.
- Znaczny odsetek młodych mieszkańców, którzy mieli kontakt z papierosami, alkoholem i narkotykami.

Szanse

- Promocja miasta.
- Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
- Zwiększenie ilości miejsc przystosowanych do osób niepełnosprawnych.
- Aktywizacja osób starszych w działalność różnorodnych instytucji.
- Stworzenie lokalnej długofalowej polityki senioralnej.
- Wzrost świadomości wśród mieszkańców związanej z aktywnością fizyczną.
- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych.
- Działania zachęcające i wspierające przedsiębiorczość.
- Dostępność środków unijnych.
- Dalszy rozwój trzeciego sektora działającego na terenie miasta.
- Dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą.
- Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych dzięki uczestnictwu w kursach doszkalających i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu.
- Niwelacja problemów przemocy w rodzinie oraz niewydolności wychowawczej za sprawą efektywnej pracy asystentów rodziny.
- Wzrost dochodów mieszkańców miasta.
- Wzrost aktywności inwestycyjnej miasta.
- Dalszy rozwój oferty edukacyjnej oraz dostosowywanie jej do zapotrzebowania rynku pracy.
- Działania profilaktyczne podnoszące świadomość i bezpieczeństwo najmłodszych mieszkańców miasta.
- Działania profilaktyczne zapobiegające nieprawidłowemu rozwojowi, niepełnosprawności lub upośledzeniu czynności fizycznych u dzieci.
- „Zielone Miasto”.

Zagrożenia

- Ograniczenie środków (np. publicznych, unijnych) na realizację działań pomocy społecznej, przy jednoczesnym wzroście zadań oraz niewielkim wzroście zatrudnienia.
- Rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych.
- Brak aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych.
- Niefektywność podejmowanych działań mających na celu dokształcanie osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na niskie kompetencje edukacyjne i zawodowe.
- Nasilenie się zjawiska przemocy w rodzinie.
- Ubożenie mieszkańców miasta - pogłębienie się zjawiska biedy oraz wzrost liczby osób objętych wykluczeniem społecznym.
- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień.
- Rosnące migracje zagraniczne i wewnętrzne lokalnej ludności.
- Brak stabilizacji opieki zdrowotnej.
- Trudności z dokonaniem oceny oraz ewaluacji podejmowanych działań.

Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT oraz zapoznaniu się z sytuacją społeczną w mieście Wodzisław Śląski przyjęte zostały działania priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w mieście. Głównymi działaniami w obszarze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie miasta Wodzisław Śląski powinny być: przeciwdziałanie bezrobociu oraz jego następstwom, pomaganie rodzinom w wypełnieniu ich obowiązków rodzicielskich i społecznych, wspieranie zadań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, organizacja systemu pomocowego dla osób starszych, stworzenie możliwości sprzyjających aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społeczno - kulturowego mieszkańców.

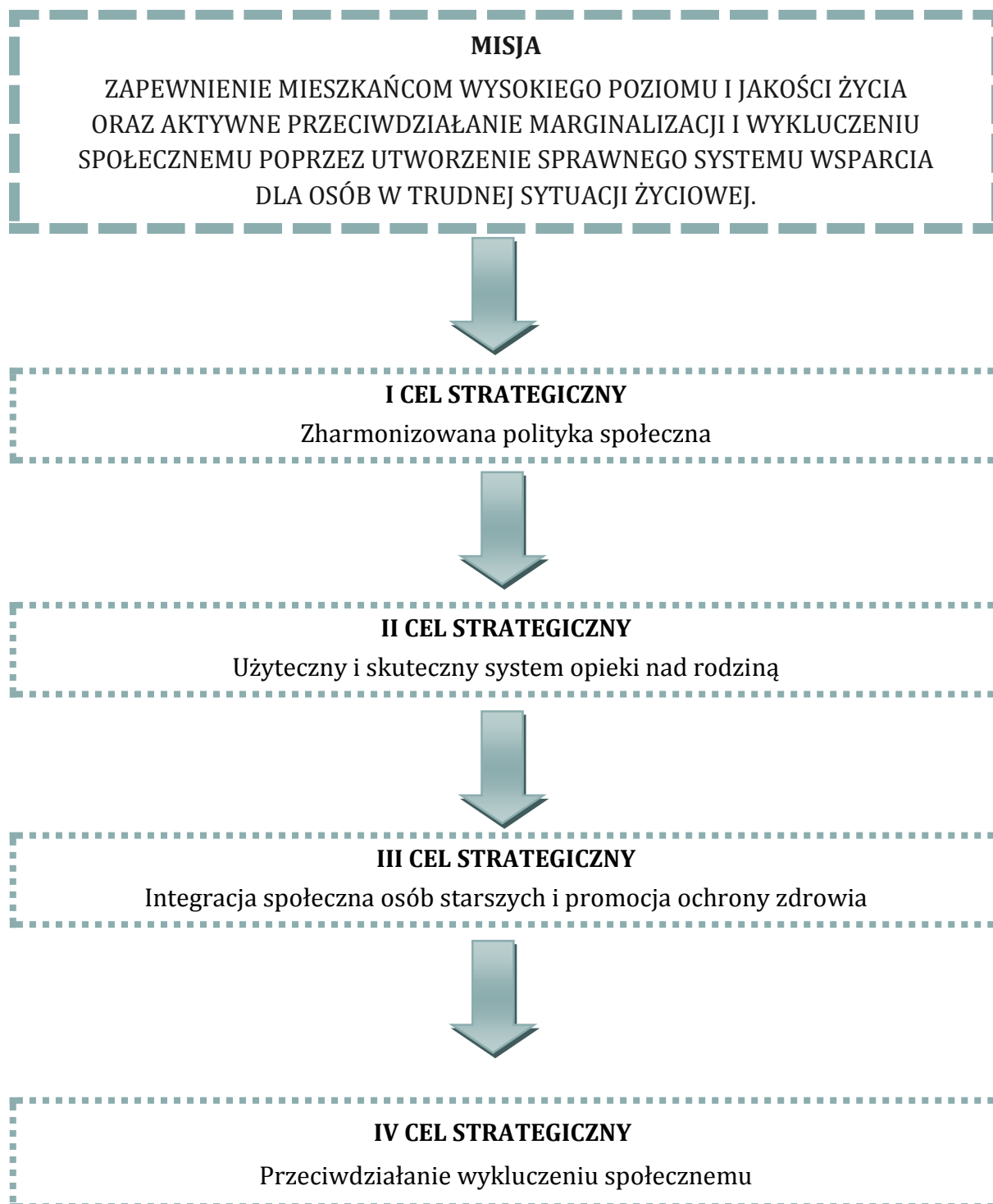
Priorytetowa misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025 brzmi:

**ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM WYSOKIEGO POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA ORAZ
AKTYWNE PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU POPRZEZ UTWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA
OSÓB W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ.**

Powyższe hasło jest dowodem zapotrzebowania na wypracowanie wspólnej wizji wszystkich instytucji rządowych i pozarządowych funkcjonujących na terenie miasta. Cele szczegółowe oraz wynikające z nich orientacje zadań stanowią uszczegółowienie misji oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych występujących w mieście. W niniejszym dokumencie zostały również wyznaczone cele strategiczne oraz wynikający z nich przebieg działań.

Poniższy układ przedstawia cel rozwojowy oraz cele strategiczne wyznaczające orientacje działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025. Cele strategiczne są zgodne z zasadą SMART. W trakcie wdrażania programów, mogą wystąpić różne problemy z celami tj.: różne strony zaangażowane w program mają często różne, sprzeczne ze sobą cele; cele są na ogół zbyt ogólnie sformułowane, można je różnie interpretować i nie wiadomo jak

je mierzyć. Cele oficjalne czasem są krytykowane i same w sobie uznawane za problem. Ponadto, skutki uboczne mogą doprowadzić do upadku programu niezależnie od jego celów (spoglądanie wyłącznie na skutki zamierzone pomija kwestię skutków ubocznych zarówno pozytywnych i negatywnych).

Aby osiągnąć cel ogólny, inaczej zwanym rozwojowym, należy skupić się na realizacji poszczególnych celów strategicznych. Aby tego dokonać, należy wypełnić szereg zadań towarzyszących celom strategicznym. Poniżej przedstawiono cele operacyjne przyporządkowane celom strategicznym.

I CEL STRATEGICZNY
Zharmonizowana polityka społeczna

Jednym z kluczowych zadań polityki społecznej w mieście jest współpraca wszystkich instytucji działających w obszarze pomocy społecznej, finansowej i niefinansowej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY
Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Zadania:

- Prowadzenie systematycznych sprawozdań problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.
- Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.
- Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.
- Opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych (jak np. Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu; Gminny Program Wspierania Rodziny).
- Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego.
- Podejmowanie działań mających na celu rozbudowę sieci komunikacyjnej.
- Podejmowanie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez rozbudowę monitoringu miejskiego.
- Rozszerzenie usług społecznych prowadzonych przez Wodzisławską Placówkę Wsparcia Dziennego "Dziupla".

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Budowanie szerokiego partnerstwa oraz kapitału społecznego

Zadania:

- Informowanie mieszkańców na temat planowanych oraz prowadzonych działań i wydarzeń poprzez umieszczanie treści dokumentów na stronach internetowych samorządu, instytucji samorządowych i w środkach masowego przekazu, a w szczególności prasie lokalnej, radiu i telewizji w mediach społecznościowych.
- Podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych.
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie.
- Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w mieście form pomocy.

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Współpraca władz miasta z instytucjami pozarządowymi

- Dalsza realizacja Programu Współpracy miasta Wodzisław Śląski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- Rozwój współpracy z grupami charytatywnymi/stowarzyszeniami/ placówkami wsparcia dziennego m.in. poprzez udzielanie wsparcia, organizowanie spotkań, współfinansowanie projektów oraz realizowanie wspólnych projektów.

II CEL STRATEGICZNY

Ukształtowanie użytecznego i skutecznego systemu opieki nad rodziną

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w mieście Wodzisław Śląski jest kontynuowanie rozwoju systemu opieki nad rodziną i dzieckiem oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Zadania:

- Organizacja szkoleń, które będą miały na celu podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych dysfunkcyjnych rodzin.
- Kontynuacja programów dożywiania oraz wsparcia finansowego dla rodzin najuboższych.
- Wsparcie dla pracy asystentów rodziny.
- Kontynuacja i rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej dla dorosłych, dzieci i młodzieży, szczególnie w czasie wolnym od lekcji.
- Koalicja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu obserwacji sytuacji społecznej dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz nawiązanie współpracy z rodzicami i opiekunami.
- Organizacja różnych form opieki nad małymi dziećmi (żłobek, kluby dziecięce, profesjonalnie przygotowane opiekunki, przedszkola).
- Kontynuacja programu zdrowotnego z zakresu rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością.
- Organizacja prelekcji z zakresu bezpieczeństwa i ekologii przez Straż Miejską dla najmłodszych uczniów szkół podstawowych.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Zadania:

- Kontynuowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- Wspieranie działań mających na celu skuteczną i szybką interwencję i pomoc dla ofiar przemocy.
- Realizacja programów, warsztatów i prelekcji tematycznych w szkołach dla dzieci, młodzieży, rodziców dotyczących przeciwdziałaniu przemocy.
- Zwiększenie dostępu do lokali mieszkalnych dla ofiar przemocy w rodzinie.

III CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych oraz promocja ochrony zdrowia

Ze względu na ogólnopolskie zjawisko niżu demograficznego, malejący współczynnik dzietności i nieustający wzrost udziału w społeczeństwie osób w wieku poprodukcyjnym, sugeruje, iż należy utworzyć politykę społeczną skierowaną do grup osób starszych i niepełnosprawnych. Wraz ze wzrostem liczebności osób starszych wzrośnie zapotrzebowanie nie tylko na usługi socjalne, lecz także na usługi medyczne.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych

- Zapewnienie dostępu do pełnej rehabilitacji, opieki oraz pomocy psychologicznej i społecznej dla osób starszych, niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością.
- Zjednoczenie działań instytucji rządowych i pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych.

- Wsparcie opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych w ramach prac społecznie użytecznych.
- Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
- Wspieranie działań sprzyjających solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej.
- Wspieranie możliwości kształcenia niepełnosprawnych uczniów w oddziałach integracyjnych.
- Podejmowanie działań na rzecz edukacji włączającej – uczniowie w klasach ogólnodostępnych.

II CEL SZCZEGÓŁOWY Promocja ochrony zdrowia

- Nawiązanie współpracy z instytucjami pozarządowymi w celu przeprowadzenia specjalistycznych warsztatów w szkołach mających na celu profilaktykę w zakresie uzależnień.
- Promocja ochrony zdrowia psychicznego wśród młodzieży oraz pozostałych mieszkańców miasta.
- Kontynuacja współpracy z instytucjami pozarządowymi w celu przeprowadzania specjalistycznych warsztatów/szkoleń w szkołach dla uczniów, rodziców i pracowników mających na celu profilaktykę w zakresie uzależnień (np. program „Bezpieczna +”)
- Propagowanie aktywności fizycznej i szerzenie wiedzy z zakresu prowadzenia zdrowego stylu życia i odżywiania.
- Kontynuacja realizacji programów z zakresu promocji zdrowia (akcje promujące zdrowie, udział w programach takich jak: Szkoła bez przemocy, Szkoła czystych rąk, Placówka wolna od przemocy i uzależnień, Akademia zdrowia przedszkolaka).
- Promocja aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego bez używania środków odurzających i innych psychotropowych.

- Propagowanie wiedzy z zakresu profilaktyki zdrowotnej (m.in. raka piersi i szyjki macicy)
- Opracowanie i realizacja Programu Ochrony Zdrowia z uwzględnieniem problemów psychicznych.

IV CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Istotnym zadaniem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pobudzanie i wspieranie aktywności bezrobotnych, uzależnionych, a także dostarczanie potrzebnego wsparcia społecznego.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Zwalczanie zjawiska bezrobocia

Zadania:

- Kontrolowanie położenia sytuacyjnego osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim.
- Aktywizacja osób bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych i staży we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim.
- Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych oraz dostarczenie tej grupie odpowiedniego wsparcia socjalnego.
- Opracowywanie i realizowanie kolejnych programów i szkoleń mających na celu przygotowanie młodzieży do potrzeb rynku pracy oraz aktywizację osób szczególnie długotrwale bezrobotnych oraz absolwentów (w tym projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim).
- Promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej.
- Przeprowadzenie ewaluacji dla już zrealizowanych projektów aktywizujących osoby bezrobotne.
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych,

prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego np. na stronie internetowej miasta, tablicach informacyjnych itp.

- Prowadzenie polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorstw.
- Działania zmierzające do poprawy sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Identyfikacja i niwelowanie problemów uzależnień

Zadania:

- Dalsza realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Wodzisław Śląski.
- Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.
- Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.
- Współpraca i wsparcie samorządu, jednostek samorządowych z placówkami leczenia uzależnień oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny poza podstawowym procesem leczenia.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025

Monitoring Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025 nie stanowi zbioru zamkniętego. Wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów problemów społecznych, m.in. wspierania osób niepełnosprawnych, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, wspierania rodzin i dzieci, wzmacniania kapitału społecznego mieszkańców oraz integracji działań wszystkich instytucji. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie i koordynację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest instytucją odpowiedzialną za dostarczanie informacji w postaci rocznych raportów oraz sprawozdań na temat realizacji strategii oraz celów w niej zawartych, które następnie zostaną przekazane do wglądu Prezydentowi Miasta. Wnioski zawarte w powyższych dokumentach będą stanowić część aktualizacji strategii.

Strategia jest dokumentem programującym życie społeczności lokalnej, dlatego też w sposób zamierzony została sformułowana na takim poziomie ogólności, aby była elastyczna i stwarzała możliwość dostosowywania realizowanych w oparciu o nią działań do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

Zarządzanie ryzykiem

Zharmonizowana polityka społeczna	
Zadania	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania
-Prowadzenie systematycznych sprawozdań problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów. -Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy. -Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr. -Opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych (jak np. Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu; Gminny Program Wspierania Rodziny). -Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego. -Rozszerzenie usług społecznych prowadzonych przez Wodzisławską Placówkę Wsparcia Dziennego "Dziupla". -Podejmowanie działań mających na celu rozbudowę sieci komunikacyjnej. -Podejmowanie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez rozbudowę monitoringu miejskiego. -Informowanie mieszkańców na temat planowanych oraz prowadzonych działań poprzez umieszczanie treści dokumentów na stronach internetowych samorządu, instytucji samorządowych i w środkach masowego przekazu, a w szczególności prasie lokalnej, radiu i telewizji i w mediach społecznościowych. -Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych. -Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie	<u>Opis ryzyka:</u> -Problemy gospodarcze w kraju i na świecie (kryzys finansowy, brak funduszy zewnętrznych). -Nieprzestrzeganie wyznaczonych zadań przez pracowników, brak określonego zakresu obowiązków (brak prowadzenia systematycznych sprawozdań oraz analiz). -Problemy komunikacyjne pomiędzy samorządem a mediami i społecznością lokalną. -Nieprzestrzeganie procedur administracyjnych na etapie sporządzania programów i projektów. -Niechęć pracowników administracji do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych. -Niechęć mieszkańców do uczestnictwa w wolontariacie oraz pomocy sąsiedzkiej. -Spadek liczby instytucji charytatywnych. <u>Przeciwdziałanie:</u> - Stabilizacja gospodarcza w kraju i na świecie. -Wyznaczenie konkretnych zadań oraz przypisanie właściwych ról pracownikom administracyjnym. -Nawiązanie współpracy przez władze samorządowe z lokalnymi mediami. -Przestrzeganie zasad prawnych oraz administracyjnych w trakcie pracy nad tworzeniem programu lub projektu. Wsparcie dla lokalnych instytucji pozarządowych. -Odpowiedni dobór beneficjentów do poszczególnych działań.

akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie.

-Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w mieście form pomocy.

-Dalsza realizacja Programu Współpracy miasta Wodzisław Śląski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

-Rozwój współpracy z grupami charytatywnymi/stowarzyszeniami/ placówkami wsparcia dziennego m.in. poprzez udzielanie wsparcia, organizowanie spotkań, współfinansowanie projektów oraz realizowanie wspólnych projektów.

Ukształtowanie użytecznego i skutecznego systemu opieki nad rodziną

Zadania

-Kontynuacja programów dożywiania oraz wsparcia finansowego dla rodzin najuboższych.

-Kontynuacja programu zdrowotnego z zakresu rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością.

-Wsparcie dla pracy asystenta rodziny (w tym podnoszenie umiejętności i kompetencji zawodowych).

-Kontynuowanie i rozwój oferty sportowo-kulturowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży, szczególnie w czasie wolnym od lekcji.

- Koalicja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu obserwacji sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz nawiązanie współpracy z rodzicami i opiekunami.

-Organizacja prelekcji z zakresu bezpieczeństwa i ekologii przez Straż Miejską dla najmłodszych uczniów szkół podstawowych.

-Organizacja różnych form opieki nad małymi dziećmi (żłobek, kluby dziecięce, przedszkola).

Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania

Opis ryzyka:

- Problemy gospodarcze w kraju i na świecie (kryzys finansowy, brak funduszy zewnętrznych).

- Niechęć do uczestnictwa w szkoleniach przez członków dysfunkcyjnych rodzin.

-Brak chęci poprawy wśród osób uzależnionych i sprawców przemocy domowej.

-Dalszy wzrost problemu uzależnień i przemocy w rodzinach.

-Postępujący rozpad więzi rodzinnych.

-Powielanie złych wzorców wśród dzieci osób uzależnionych.

-Ograniczenia infrastrukturalne - brak wolnych mieszkań z przeznaczeniem na utworzenie lokali chronionych.

Przeciwdziałanie:

- Stabilizacja gospodarcza w kraju i na świecie.

-Organizacja szkoleń, które będą miały na celu podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych dysfunkcyjnych rodzin. -Kontynuowanie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. -Wspieranie działań mających na celu skuteczną i szybką interwencje i pomoc dla ofiar przemocy, Zwiększenie dostępu do lokali mieszkalnych dla ofiar przemocy w rodzinie (tymczasowych). -Kontynuacja realizacji programów, warsztatów i prelekcji tematycznych w szkołach dla dzieci, młodzieży, rodziców dotyczących przeciwdziałaniu przemoc.	-Przestrzeganie realizacji zadań zawartych w gminnych programach. -Prowadzenie skrupulatnych i terminowych sprawozdań z obserwacji sytuacji dzieci i młodzieży, a także rodzin objętych wsparciem społecznym. -Odpowiedni dobór beneficjentów do poszczególnych działań.

Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych oraz promocja ochrony zdrowia	
Zadania	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania
-Zapewnienie dostępu do pełnej rehabilitacji, opieki oraz pomocy psychologicznej i społecznej dla osób starszych, niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością. -Zjednoczenie działań instytucji rządowych i pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych. -Wsparcie opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych w ramach prac społecznie użytecznych. -Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej. -Wspieranie możliwości kształcenia niepełnosprawnych uczniów w oddziałach integracyjnych. -Podejmowanie działań na rzecz edukacji włączającej – uczniowie w klasach ogólnodostępnych -Nawiązanie współpracy z instytucjami pozarządowymi w celu przeprowadzenia specjalistycznych warsztatów w szkołach mających na celu profilaktykę w zakresie uzależnień.	Opis ryzyka: - Niedostateczna ilość środków finansowych z NFZ przekazywanych na rozwój usług leczniczych i rehabilitacyjnych świadczonych w publicznych placówkach medycznych zlokalizowanych na terenie miasta. -Niewystarczająca liczba zasobów ludzkich do wykonywania prac społecznie użytecznych. -Niechęć osób starszych do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym miasta. -Brak kooperacji pomiędzy placówkami oświatowymi a instytucjami pozarządowymi. -Pogłębianie się stereotypów i negatywnych przekonań dotyczących osób niepełnosprawnych oraz borykających się z problemami psychicznymi. -Utrzymująca się bierność mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki oraz prowadzenia zdrowego stylu życia. Przeciwdziałanie: - Stabilizacja gospodarcza w kraju i na świecie. -Realizacja ogólnopolskich kampanii społecznych dotyczących profilaktyki zdrowotnej oraz ochrony zdrowia psychicznego.

- Promocja ochrony zdrowia psychicznego wśród młodzieży oraz pozostałych mieszkańców miasta. -Kontynuacja współpracy z instytucjami pozarządowymi w celu przeprowadzania specjalistycznych warsztatów/szkoleń w szkołach dla uczniów, rodziców i pracowników mających na celu profilaktykę w zakresie uzależnień (np. program „Bezpieczna +”). - Propagowanie aktywności fizycznej i szerzenie wiedzy z zakresu prowadzenia zdrowego stylu życia i odżywiania. - Kontynuacja realizacji programów z zakresu promocji zdrowia (akcje promujące zdrowie, udział w programach takich jak: Szkoła bez przemocy, szkoła czystych rąk, Placówka wolna od przemocy i uzależnień, Akademia zdrowia przedszkolaka). - Promocja aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego bez używania środków odurzających i innych psychotropowych. - Propagowanie wiedzy z zakresu profilaktyki zdrowotnej (m.in. raka piersi i szyjki macicy). - Opracowanie i realizacja Programu Ochrony Zdrowia z uwzględnieniem problemów psychicznych.	-Efektywna i skuteczna komunikacja pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za integrację osób starszych i niepełnosprawnych. -Odpowiedni dobór beneficjentów do poszczególnych działań.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	
Zadania	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania
-Kontrolowanie położenia sytuacyjnego osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim. -Aktywizacja osób bezrobotnych/bezdomnych w ramach prac społecznie użytecznych i staży we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim. -Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych oraz dostarczenie tej grupie odpowiedniego wsparcia socjalnego.	<u>Opis ryzyka:</u> - Brak zabezpieczeń odpowiednich środków w budżecie Urzędu Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. -Zmieniające się uwarunkowania prawno-systemowe. - Niedostateczna ilość środków zewnętrznych na realizację zadań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych. -Zmiana kryteriów dochodowych.

-Opracowywanie i realizowanie kolejnych programów i szkoleń mających na celu przygotowanie młodzieży do potrzeb rynku pracy oraz aktywizację osób szczególnie długotrwale bezrobotnych oraz absolwentów (w tym projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim).

-Przeprowadzenie ewaluacji dla już zrealizowanych projektów aktywizujących osoby bezrobotne.

-Promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej.

-Prowadzenie polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorstw.

-Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego np. na stronie internetowej miasta, tablicach informacyjnych itp.

-Dalsza realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Wodzisław Śląski.

-Kontynuacja współpracy samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

-Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym,

- Współpraca i wsparcie samorządu, jednostek samorządowych z placówkami leczenia uzależnień oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny poza podstawowym procesem leczenia.

-Niechęć środowiska osób bezrobotnych oraz bezdomnych do udziału w projektach, szkoleniach.

-Niedostateczna ilość ofert pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych.

-Rosnący odsetek osób przynależących do grupy NEET.

-Pogłębianie się zjawiska uzależnień od substancji psychoaktywnych.

Przeciwdziałanie:

-Stabilizacja gospodarcza w kraju i na świecie.

-Poprawna identyfikacja problemów.

-Odpowiedni dobór beneficjentów do poszczególnych działań.

- Efektywny i skuteczny system działań.

-Wprowadzenie odpowiedniego systemu motywującego jednostki.

-Kooperacja wszystkich instytucji lokalnych zaangażowanych w przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

-Kooperacja wszystkich instytucji lokalnych zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

Ewaluacja Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna zostać poddana nie tylko monitoringowi, lecz przede wszystkim ewaluacji. Monitoring opiera się na bieżących sprawozdaniach z wdrażania programu oraz ogranicza się jedynie do obserwacji postępów programowych i ewentualnego korygowania odchyłeń wynikłych w procesie implementacji. Główną rolą ewaluacji jest podnoszenie jakości i weryfikowanie racjonalności działań sektora publicznego, a mianowicie poprawa planowania, poprawa wdrażania, wzmocnienie odpowiedzialności, poszerzenie wiedzy, wspieranie procesów uczenia się, wzmacnianie instytucji oraz minimalizacja negatywnych efektów zarządzania przez rezultaty. Celem ewaluacji jest przede wszystkim poprawa skuteczności i efektywności podjętych działań, zwiększenie przejrzystości i promowanie działań podejmowanych przez instytucje publiczne, kształtowanie kierunków działalności sektora publicznego, poznawanie mechanizmu funkcjonowania programów. Wyróżniamy trzy główne typy ewaluacji ze względu na kryterium czasu przeprowadzenia badania. Mianowicie, jest to ewaluacja *ex-ante* (stosowana na początku wdrażania danego programu, po to by zdiagnozować dany problem społeczny, interesariuszy oraz ich potrzeby; niniejszy dokument częściowo stanowi założenia ewaluacji *ex-ante*), ewaluacja *on-going* (przeprowadzona w wybranym momencie trwania programu) oraz ewaluacja *ex-post* (realizowana po zakończeniu programu). Ewaluację przeprowadza się według poniższych kryteriów, po to by odpowiedzieć na następujące pytania:

- Skuteczność - na ile rezultaty i wpływ programu przyczyniły się do osiągnięcia jego celów?
- Efektywność - w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do produktów, rezultatów i wpływu?
- Trafność - w jakim stopniu cele programu odpowiadają potrzebom jego adresatów?
- Użyteczność - na ile rezultaty i wpływ programu zaspakajają potrzeby jego adresatów?
- Trwałość - jak długo będą trwać pozytywne skutki programu po jego zakończeniu?

Kryterium	Ex ante	On-going	Ex post
Trafność	✓	✓	
Skuteczność	✓	✓	✓
Efektywność	✓	✓	✓
Użyteczność			✓
Trwałość			✓

Tab. 23. Kryteria ewaluacyjne a typy ewaluacji.

Najważniejszym kryterium jest kryterium użyteczności, ponieważ każdy program powinien zaspokajać przede wszystkim potrzeby interesariuszy. Typem ewaluacji, która winna zostać zastosowana do oceny i identyfikacji oddziaływań przeprowadzonych działań w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski jest ewaluacja *ex post*. Pozwoli ona zbadać to, czy interwencja zaspokoiła potrzeby odbiorców oraz czy realizowany program poprawił ich życiową sytuację. Ten typ ewaluacji pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy pozytywne skutki programu okazały się długotrwałe. Ewaluacja Strategii powinna zostać przeprowadzona w 2025 roku po zakończeniu interwencji przez zewnętrzną instytucję. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring oraz ewaluację jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim. Bardzo ważnym elementem ewaluacji *ex post* są dobrze sprecyzowane wskaźniki. *Wskaźniki to zmienne poddające się pomiarowi i pozostające w związku z interesującymi nas cechami analizowanych obiektów, przez co wykorzystuje się je do stwierdzenia, czy dany stan rzeczy zachodzi.*²²Do oceny wskaźników warto zastosować siatkę kryteriów zaproponowanych przez Atkinsona²³:

- ✓ Wskaźniki powinny mieć normatywnie akceptowalną interpretację,
- ✓ Powinny być oparte na wiarygodnych danych, oparte na reprezentatywnych danych,
- ✓ Nie mogą być przedmiotem manipulacji politycznych,
- ✓ Pomiar wskaźników nie powinien być obciążeniem dla budżetu państwa,
- ✓ Wskaźniki powinny się wzajemnie uzupełniać,
- ✓ Powinny być klarowne, zrozumiałe i dostępne dla wszystkich obywateli.

²² Górniak J., Keler K. „Wskaźniki w ewaluacji ex-post programów publicznych.” w „Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza”. PARP, Warszawa 2007 Str.155-193

²³ 17Górniak J., Keler K. „Wskaźniki w ewaluacji ex-post programów publicznych.” w „Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza”. PARP, Warszawa 2007 Str.155-193

Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025 będą:

- ✓ budżet Państwa,
- ✓ budżet miasta Wodzisław Śląski,
- ✓ środki celowe funduszy krajowych,
- ✓ fundusze Unii Europejskiej,
- ✓ inne źródła.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej. W celu zrealizowania działań zawartych w niniejszym dokumencie, warto odnieść do celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, które częściowo są zbieżne z celami zawartymi w niniejszej strategii.²⁴ Realizacja RPO WŚ 2014-2020 ma przyczynić się do realizacji priorytetów Strategii Europa 2020, m.in. do *zapewnienia wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowania w kwalifikacje, zwalczania ubóstwa oraz modernizowania rynku pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej również na poziomach lokalnych.*²⁵

---

²⁴Projekt-Regionalny-Program-Operacyjny-Wojew%C3%B3dztwa-%C5%9A%C4%85skiego-2014-2020.pdfdostęp: 09.11.2015 r.

²⁵http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf dostęp: 09.11.2015 r.

Wskaźniki monitorujące

Wskaźniki monitorujące umożliwiają ilościowe przedstawienie danej wartości, która dokonuje oceny stanu faktycznego lub tendencji zmian. Wartością bazową w niniejszej diagnozie, są wartości stanu faktycznego dla poszczególnych kategorii na dzień 31.12.2015. Poniżej zawarte wskaźniki wzrostu są liczone w skali rocznej (po upływie każdego roku w trakcie realizacji strategii), półrocznej lub co 3 lata. Wskaźniki monitorujące stanowią punkt odniesienia do celów szczegółowych zwartych w niniejszym dokumencie.

Źródła danych do pomiaru poszczególnych wskaźników: GUS, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy, sprawozdania z realizacji programów, instytucje pozarządowe i charytatywne, placówki oświatowe i inne.

Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025

I CEL STRATEGICZNY Zharmonizowana polityka społeczna

I CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Prowadzenie systematycznych sprawozdań problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Czy została przygotowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ocena zasobów pomocy społecznej? Wskaźniki roczne	Tak	Bez kosztów z budżetu Miasta
2. Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła” Zespół Interdyscyplinarny	Czy zostało przygotowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej/ Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła” sprawozdanie z działalności Ośrodka/ placówki? Czy zostało przygotowane sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego? Czy zostało przygotowane sprawozdanie z realizacji Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych? Wskaźniki roczne	Tak Tak Tak	Budżet Miasta
3. Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe”	Liczba szkoleń, w których brali udział pracownicy instytucji Liczba uczestników tych szkoleń Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta
4. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych (jak np. Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta, Fundusze unijne

i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu; Gminny Program Wspierania Rodziny)		Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”			
5. Rozszerzenie usług społecznych prowadzonych przez Wodzisławską Placówkę Wsparcia Dziennego "Dziupla"	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego "Dziupla"	Liczba usług społecznych Czy zostały podjęte działania mające na celu rozszerzenie usług społecznych prowadzonych przez Wodzisławską Placówkę Wsparcia Dziennego "Dziupla"? Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost Tak	Budżet Miasta Fundusze Unijne
6. Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta	Czy zostały podjęte działania mające na celu tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa mieszkalnego? Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Tak	Budżet Miasta Budżet Państwa Fundusze Unijne Inne
7. Podejmowanie działań mających na celu rozbudowę sieci komunikacyjnej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta	Czy zostały podjęte działania mające na celu rozbudowę sieci komunikacyjnej? Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Tak	Budżet Miasta Budżet Państwa Fundusze Unijne
8. Podejmowanie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez rozbudowę monitoringu miejskiego.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, Straż Miejska, Policja	Liczba kamer i miejsc objętych monitoringiem miejskim. Sprawozdania ze stanu bezpieczeństwa Miasta. Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta Fundusze Unijne

I CEL STRATEGICZNY Zharmonizowana polityka społeczna

II CEL SZCZEGÓŁOWY Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Informowanie mieszkańców na temat planowanych oraz prowadzonych działań poprzez umieszczanie treści dokumentów na stronach internetowych samorządu, instytucji samorządowych i w środkach masowego przekazu, a w szczególności prasie lokalnej i w mediach społecznościowych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, media społecznościowe	Liczba dokumentów, sprawozdań, strategii, programów umieszczanych na stronach internetowych itp. Wskaźniki roczne	Wzrost	Bez kosztów z Budżetu Miasta
2. Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Organizacje Pozarządowe, media społecznościowe	Liczba inicjatyw mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców Liczba przeprowadzanych przez miasto konsultacji społecznych z mieszkańcami Liczba uczestników konsultacji, odbiorców kampanii Wskaźniki półroczne	Wzrost Wzrost Wzrost	Budżet Miasta
3. Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, stworzenie lokalnych liderów wolontariatu, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Organizacje Pozarządowe, Placówki Oświatowe	Liczba osób zainteresowanych wolontariatem Liczba wolontariuszy Wskaźniki półroczne	Wzrost	Budżet Miasta
4. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w mieście form pomocy w ramach współpracy z lokalnymi i społecznościowymi mediami.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Organizacje	Liczba przeprowadzanych wśród mieszkańców akcji informacyjnych Wskaźnik roczny	Wzrost	Budżet Miasta

		Pozarządowe, media społecznościowe			

I CEL STRATEGICZNY Zharmonizowana polityka społeczna

III CEL SZCZEGÓŁOWY Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Dalsza realizacja Programu Współpracy miasta Wodzisław Śląski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	Działania ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”	Liczba organizacji, z którymi została podpisana umowa Wskaźnik wzrostu liczony raz na 3 lata	Wzrost	Budżet Miasta
2. Rozwój współpracy z grupami charytatywnymi/stowarzyszeniami/ placówkami wsparcia dziennego m.in. poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego i organizacyjnego, organizowanie spotkań, współfinansowanie projektów oraz realizowanie wspólnych projektów.	Działania ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Organizacje Pozarządowe/ przykościelne/ charytatywne, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”	Liczba grup trzeciego sektora, z którymi podjęto współpracę Wskaźnik roczny	Wzrost lub utrzymanie na stałym poziomie	Budżet Miasta

II CEL STRATEGICZNY Ukształtowanie użytecznego i skutecznego programu opieki nad rodziną

I CEL SZCZEGÓŁOWY Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Kontynuacja programów dożywiania oraz wsparcia finansowego dla rodzin najuboższych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Instytucje Kościelne, Organizacje Pozarządowe, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego Liczba osób korzystających z programów dożywiania, w tym liczba dzieci Wskaźniki roczne	- -	Budżet Miasta, Budżet Państwa Środki pozabudżetowe
2. Kontynuacja programu zdrowotnego z zakresu rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wodzisławski Ośrodek Rehabilitacji i Terapii dla Dzieci i Młodzieży	Liczba dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością korzystających z programu Wskaźniki roczne	- Wzrost -	Budżet Miasta Budżet Państwa Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Inne
3. Wsparcie dla pracy asystenta rodziny (w tym podnoszenie umiejętności i kompetencji zawodowych)	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny Liczba szkoleń skierowanych do asystentów rodziny Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta Budżet Państwa
4.	Działania ciągłe w horyzoncie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Organizacje	Sprawozdania z jednostek realizujących zadanie	Wzrost	Budżet Miasta Środki UE

Kontynuowanie i rozwój oferty sportowo-kulturowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży, szczególnie w czasie wolnym od lekcji.	czasowym strategii	Pozarządowe, Instytucje Kościelne, jednostki miejskie	Wskaźniki roczne	Wzrost	
5. Koalicja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu obserwacji sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz nawiązanie współpracy z rodzicami i opiekunami.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”	Liczba placówek oświatowych, z którymi współpracuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Wskaźniki roczne	-	Budżet Miasta
6. Organizacja prelekcji z zakresu bezpieczeństwa i ekologii przez Straż Miejską dla najmłodszych uczniów szkół podstawowych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Straż Miejska Placówki oświatowe, Ochotnicza Straż Pożarna, Policja	Liczba placówek oświatowych, z którymi współpracuje Straż Miejska Liczba uczniów biorących udział w prelekcjach Wskaźniki roczne	Wzrost	Budżet Miasta
7. Organizacja różnych form opieki nad małymi dziećmi (żłobek, kluby dziecięce, przedszkola).	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, podmioty prywatne,	Liczba dzieci do 3 roku życia korzystających z różnych form wsparcia (żłobek, kluby dziecięce) Wskaźnik wzrostu liczony raz na 3 lata	Wzrost	Budżet Państwa, Budżet Miasta, Fundusze strukturalne, środki pozabudżetowe
8. Organizacja szkoleń, które będą miały na celu podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych dysfunkcyjnych rodzin	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym	Placówki Oświatowe, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba szkoleń, liczba uczestników szkoleń Wskaźniki raz na 2 lata	Zgodnie z założeniami szkoleń	Budżet Miasta, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki Środki Unii Europejskiej

II CEL STRATEGICZNY Ukształtowanie użytecznego i skutecznego programu opieki nad rodziną

II CEL SZCZEGÓŁOWY Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Kontynuowanie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Policja, Sąd Rodzinny, Kuratorzy Sądowi, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Konsultacyjny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Zgodne ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Wskaźniki roczne	Zgodnie z założeniami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Budżet Miasta, Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki Środki Unii Europejskiej
2. Wspieranie działań mających na celu skuteczną i szybką interwencje i pomoc dla ofiar przemocy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Policja, Sąd Rodzinny, Kuratorzy Sądowi, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Konsultacyjny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Liczba interwencji Liczba osób zainteresowanych pomocą i specjalistycznym wsparciem Czas reakcji podjęcia działań interwencyjnych Wskaźniki roczne	- - Spadek	Budżet Miasta
3. Zwiększenie dostępu do lokali mieszkalnych dla ofiar przemocy w rodzinie (tymczasowych).	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta	Liczba dostępnych lokali mieszkalnych Liczba zainteresowanych interesariuszy Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost bądź utrzymanie na stałym poziomie -	Budżet Miasta Budżet Powiatu
4. Kontynuacja realizacji programów, warsztatów i prelekcji tematycznych w szkołach dla dzieci, młodzieży, rodziców	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki Oświatowe Instytucje Pozarządowe Urząd Miasta, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Liczba uczestników prelekcji/ warsztatów Ilość i tematyka prelekcji/ warsztatów	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji,

dotyczących przeciwdziałaniu przemocy.			Wskaźniki roczne		Środki Unii Europejskiej

III CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych oraz promocja ochrony zdrowia

I CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Zapewnienie dostępu do pełnej rehabilitacji opieki oraz pomocy społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Podmioty działające na rzecz rehabilitacji osób starszych i niepełnosprawnych w systemie dziennym	System monitorowania zapotrzebowania na dane usługi oraz liczba osób starszych korzystających z usług medycznych i świadczeń społecznych Wskaźniki roczne	-	Budżet Miasta, Budżet Państwa
2. Zjednoczenie działań instytucji rządowych i pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Powiat wodzisławski Organizacje Pozarządowe	Liczba wspólnie zrealizowanych projektów na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost	Budżet Powiatu
3. Wsparcie opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych w ramach prac społecznie użytecznych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba usług opiekuńczych Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta Fundusz Pracy
4. Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy	Liczba zlikwidowanych barier funkcjonalnych Wskaźniki wzrostu liczone raz na 3 lata	Wzrost	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Budżet Miasta, Fundusze unijne, środki prywatne

		Rodzinie, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Organizacje Pozarządowe			
5.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miejski, Placówki Oświatowe.	Liczba oddziałów integracyjnych, liczba uczniów niepełnosprawnych w klasach łączonych Wskaźniki roczne	Wzrost	Budżet Państwa, Budżet Miasta, Budżet powiatu
Wspieranie możliwości kształcenia niepełnosprawnych uczniów w oddziałach integracyjnych. Podejmowanie działań na rzecz edukacji włączającej					

III CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych oraz promocja ochrony zdrowia

II CEL SZCZEGÓŁOWY Promocja ochrony zdrowia

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca Oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Nawiązanie współpracy z instytucjami pozarządowymi w celu przeprowadzenia specjalistycznych warsztatów w szkołach wśród uczniów i rodziców mających na celu profilaktykę w zakresie uzależnień.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Placówki Oświatowe Organizacje Pozarządowe Urząd Miasta Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Liczba przeprowadzonych warsztatów Liczba uczestników warsztatów Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta
2. Promocja ochrony zdrowia psychicznego wśród młodzieży oraz pozostałych mieszkańców miasta.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Placówki Oświatowe Organizacje Pozarządowe Urząd Miasta Placówki Służby Zdrowia Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”	Liczba przeprowadzonych warsztatów Liczba uczestników warsztatów Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Wodzisław Śląski na lata 2016-2025

3. Propagowanie aktywności fizycznej i szerzenie wiedzy wśród mieszkańców gminy z zakresu prowadzenia zdrowego stylu życia i odżywiania.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Placówki Oświatowe Organizacje Pozarządowe Urząd Miasta Placówki Służby Zdrowia Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”	Liczba przeprowadzonych warsztatów Liczba uczestników warsztatów Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta
4. Propagowanie wiedzy wśród kobiet z zakresu profilaktyki zdrowotnej (m.in. raka piersi i raka szyjki macicy)	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Placówki Służby Zdrowia Organizacje Pozarządowe Urząd Miasta Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”	Liczba przeprowadzonych spotkań Liczba uczestniczek spotkania Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta
5. Opracowanie i realizacja Programu Ochrony Zdrowia z uwzględnieniem problemów psychicznych.	Do 2017 roku	Placówki Oświatowe, Organizacje Oświatowe, Urząd Miasta, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupla”, Poradnia Zdrowia Psychicznego	Opracowanie Programu Wskaźniki roczne	-	Budżet Miasta Budżet Państwa
6. Kontynuacja współpracy z instytucjami pozarządowymi w celu przeprowadzania specjalistycznych warsztatów/szkoleń w szkołach dla uczniów, rodziców i pracowników mających na celu profilaktykę w zakresie uzależnień	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Placówki Oświatowe, Organizacje Oświatowe, Urząd Miasta, Organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych warsztatów/szkoleń; liczba uczestników zajęć Wskaźniki wzrostu liczone raz na rok	wzrost	Budżet Państwa, budżet Miasta, budżet organizacji pozarządowych
7. Kontynuacja realizacji programów z zakresu promocji zdrowia	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Placówki Oświatowe, Organizacje Oświatowe, Urząd Miasta	Wskaźniki wzrostu liczone raz na rok	Zgodnie z założeniami programów	Budżet Państwa, budżet Miasta, budżet organizacji pozarządowych, środki unijne
8. Promocja aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego bez używania środków odurzających	Działania ciągłe w horyzoncie	Placówki Oświatowe, Organizacje Oświatowe, Urząd Miasta, Miejskie Ośrodek Sportu i Rekreacji,	Wskaźniki wzrostu liczone raz na rok	Wzrost	Budżet Państwa, budżet Miasta, budżet

i innych psychotropowych	czasowym strategii				organizacji pozarządowych, środki unijne

IV CEL STRATEGICZNY Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

III CEL SZCZEGÓŁOWY Zwalczenie zjawiska bezrobocia

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Kontrolowanie położenia sytuacyjnego osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,	System monitorowania sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin Wskaźniki roczne	-	Budżet Miasta Fundusz Pracy
2. Aktywizacja osób bezrobotnych/ bezdomnych w ramach prac społecznie użytecznych, szkoleń i staży we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje Pozarządowe, Pracodawcy, jednostki miejskie	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, stażach, pracach społecznie użytecznych Liczba szkoleń, staży, prac społecznie użytecznych Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Środki Unii Europejskiej, Fundusz Pracy Urząd Miasta
3. Opracowywanie i realizowanie kolejnych programów i szkoleń mających na celu aktywizację osób szczególnie długotrwale bezrobotnych oraz absolwentów, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Miasta, Organizacje Pozarządowe, Pracodawcy	Liczba programów Liczba osób uczestniczących w programach Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta Środki UE Fundusz Pracy

4. Ewaluacja dla zrealizowanych projektów aktywizujących osoby bezrobotne.	Działanie po zakończeniu strategii	Urząd Miasta	Raport z przeprowadzonych ewaluacji Wskaźniki roczne	-	Budżet Miasta
5. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach itp. np. na stronie internetowej miasta itp.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Miasta	Liczba osób wytypowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na szkolenia, staże, roboty publiczne, prace interwencyjne oraz prace społecznie użyteczne Wskaźniki roczne	Wzrost	Bez kosztów
6. Promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miasta, Placówki oświatowe Pracodawcy Organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych	Wzrost	Środki Unii Europejskiej, Fundusz Pracy Urząd Miasta
7. Prowadzenie polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorstw	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy	Czy zostały podjęte działania sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości	TAK	Środki Unii Europejskiej, Budżet Państwa Urząd Miasta

IV CEL STRATEGICZNY Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

II CEL SZCZEGÓŁOWY Identyfikacja i niwelowanie problemu uzależnień

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Dalsza realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Wodzisław Śląski.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Parafie, Organizacje pozarządowe, Urząd Miasta Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Zgodne ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Wskaźniki roczne	Zgodnie z założeniami Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Budżet Miasta

2. Kontynuacja współpracy samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe Organizacje pozarządowe Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego "Dziupla"	Liczba szkół, z którymi podjęto współpracę Liczba programów, akcji profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych Liczba odbiorców, uczestników realizowanych programów, konkursów, akcji profilaktycznych Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost Wzrost	Budżet Miasta
3. Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Policja, Urząd Miasta Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba kontroli przeprowadzonych w punktach sprzedaży Wskaźniki roczne	Wzrost	Budżet Miasta
4. Współpraca i wsparcie samorządu, jednostek samorządowych z placówkami leczenia uzależnień oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny poza podstawowym procesem leczenia.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Miasta	Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników Wskaźniki roczne	Wzrost Wzrost	Budżet Miasta

Podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to konstytutywny element polityki społecznej, w ramach, której powinny zostać podjęte działania mające na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Efektywna polityka społeczna powinna przede wszystkim pełnić funkcję prewencyjną i stwarzać optymalne warunki dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Część problemów występujących na terenie miasta Wodzisław Śląski, takich jak stopniowo malejący przyrost naturalny, to aktualnie problem ogólnopolski. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei będzie przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególny zadbać o małych dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z przeprowadzonych analiz wynika, że władze miasta Wodzisław Śląski poprawnie identyfikują występujące problemy społeczne oraz oferują duże wsparcie opiekuńcze skierowane do osób bezrobotnych oraz rodzin narażonych na wykluczenie społeczne. Niezwykle istotna jest współpraca pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami pozarządowymi oraz lokalną wspólnotą.

Należy pamiętać, że Strategia została utworzona na takim poziomie ogólności by władze miasta Wodzisław Śląski mogły dostosowywać swoje działania do zmieniających się warunków społecznych, pamiętając o tym, że główne cele strategii nie powinny zostać naruszone. Etapem wieńczącym powinna być ewaluacja programu, która pozwoli określić użyteczność podjętych działań.